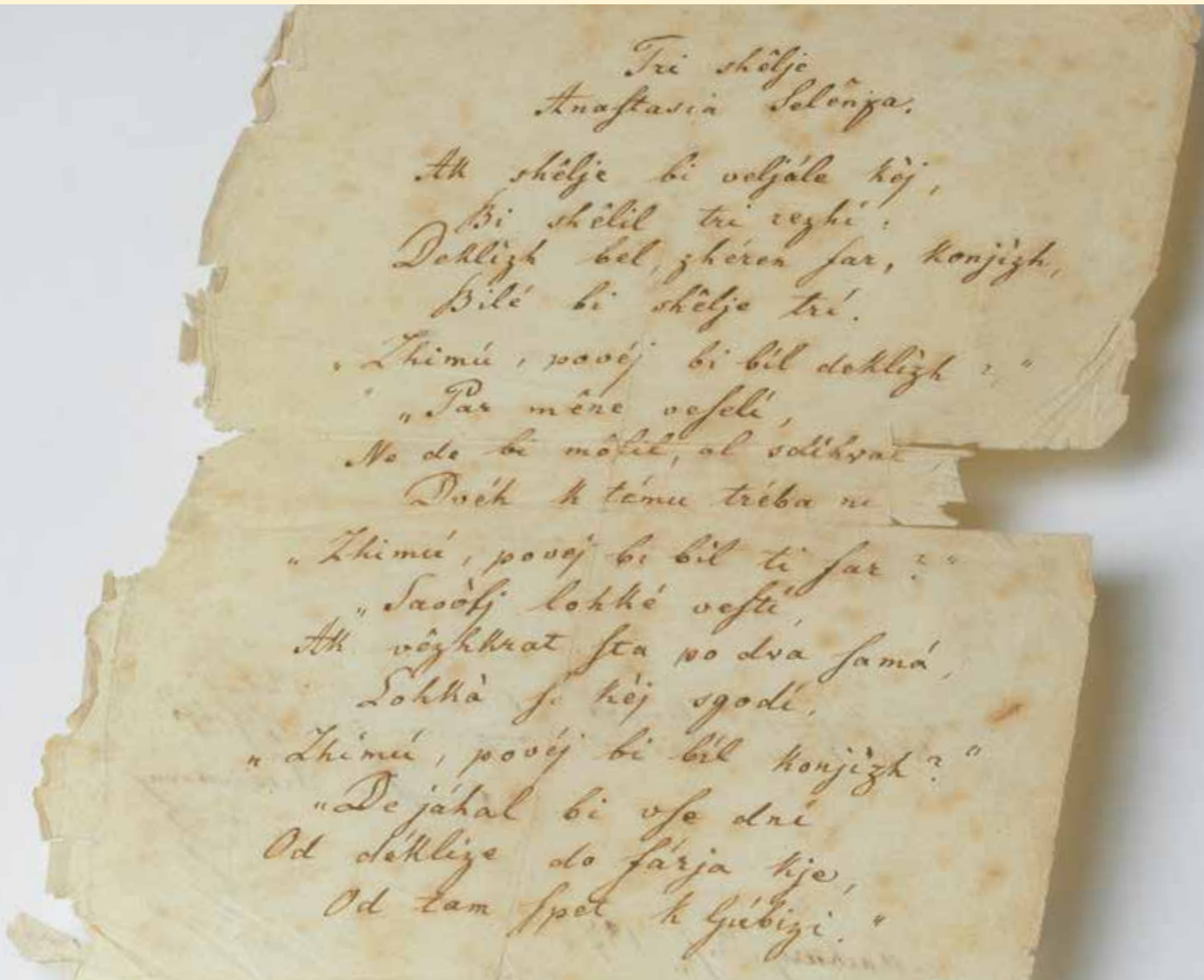

Novice iz Moravške doline

GLASILO OBČINE MORAVČE / JANUAR 2021 / ŠTEVILKA 1 / LETNIK XXII

1

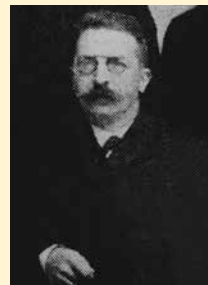
2021

Poslovil se je župnik Franc Povirk / str. 6
Moravška dolina je izgubila kraju in ljudem predanega župnika gospoda Franca Povirka. Poklonili smo se njegovemu spominu.

Spominjamo se Franceta Prešerna / str. 22 in 32
Velikana slovenske literature bi se lahko spomnili bolj pogosto, ne le 8. februarja. V tej številki smo mu namenili naslovnico in več prispevkov.

Makso Pirnat – znameniti Moravčan / str. 28
Makso Pirnat je bil poljudnoznanstveni pisatelj, pedagog, kulturnik in planinec. Rodil se je 24. septembra 1875 na gradu Tuštanj.

77. obletnica osvoboditve Moravč / str. 34
Šlandrova in Tomšičeva brigada sta marca 1944 dobili ukaz, da zavzameta Moravče.

V letu 2021 sveže »Novice na ETV« dvakrat tedensko

Na lokalni televiziji ETV, ki se je v lanskem letu združila s televizijo ATV Signal Litija, sedaj pripravljajo skupen program z imenom ETV HD, ki pokriva področje petih občin: Moravče, Litija, Šmartno pri Litiji, Zagorje ob Savi in Trbovlje. Tedenski spored vseh oddaj je sproti objavljen na spletni strani www.etv-hd.si.

Program televizije ETV HD lahko spremljate povsod, kjer je bil že prej prisoten program ATV Signal Litija (oddajnika Jevnica in Litija), poleg tega pa je signal tudi v omrežjih vseh večjih kabelskih operaterjev. Programska mesta so navedena v preglednici.

OPERATER	PROGRAMSKO MESTO
Telemach - EON	717
Telekom - Siol	702
T2	285
DVB-T, Jevnica, Litija	K29
YouTube	/TelevizijaETV

Ekipa ETV je na voljo gledalcem za vprašanja, povezana s sprejemom signala ali z nastavitvami televizorja. Z veseljem bodo pomagali!

PROGRAM TELEVIIZIJE ETV USTVARJAMO ZA VAS, ZATO BOMO VESELI VAŠIH PREDLOGOV, POHVAL IN MOREBITNIH PRIPOMB.

DA BOMO Z VAŠO POMOČJO LAHKO ŠE BOLJŠI,
NAM PROSIM SPOROČITE VAŠE MNENJE NA

televizija@etv-hd.si ali telefon: 041 779 390.

USTVARJALCI PROGRAMA ETV HD

Novice iz Moravške doline

JANUAR 2021
ŠTEVILKA 1
LETNIK XXII

Novice iz Moravške doline je informativno glasilo občine Moravče, ki je tudi izdajateljica. ISSN 2536-4057. Izhaja predvidoma desetkrat letno in ga prejemajo vsa gospodinjstva v občini brezplačno.

Sedež in naslov uredništva
Občina Moravče
Vegova ulica 9
1251 Moravče

01 724 71 40

E-poštni naslov
moravske.novice@moravce.si

Odgovorna urednica
mag. Tatjana Čop

Uredniški odbor
Eva Babnik
Ajda Lalič
Bernarda Mal
dr. Franci Malin
mag. Matjaž Marolt
Anja Ravnikar

Likovni urednik in oblikovanje
mag. Blaž Slapar

Lektoriranje
Bernarda Mal

Fotografija na naslovnici
Rokopis pesmi Tri želje
Anastazija Zelenca,
foto: Drago Holynski, hrani
Gorenjski muzej

Tisk
Tiskarna Januš d.o.o.

Naklada
1800 izvodov

Rokovnik izhajanj, navodila za pisce prispevkov in cenik oglasnega prostora so objavljeni na spletni strani www.moravce.si.

Naslednja številka izide 16. marca 2021. Prispevke za objavo pošljite na elektronski naslov moravske.novice@moravce.si. Rok za oddajo je 18. februar 2021.

Pisci sami jamčijo za verodostojnost vsebine objav ter za avtorstvo besedil in slikovnega gradiva.

Novice iz Moravške doline so vpisane v razvid medijev pri Ministrstvu za kulturo RS pod zaporedno številko 374.

Proti delitvam, enotno v razvoj

Drage Moravčanke, spoštovani Moravčani.

dr. Milan Balažič
župan občine Moravče

Nočem se prepirati. To ni v mojem značaju. Pri vprašanju, kaj je res, se opiram na dokaze, na zdravo kmečko pamet, na stroko in znanost. Zato mi je matematika blizu. V politiki želim seštevati, se pravi, povezovati. Vsi, ki živimo v Moravški dolini, želimo svojim otrokom dobro, želimo živeti v urejeni, mirni, razvoju in socialni občutljivosti predani občini. Tem vrednotam – najprej pa trdemu delu, ki nosi rezultate – skušam slediti, tudi če kdaj naredim kakšno napako.

Te popravim, če je le mogoče. Ljudje v naši občini preprosto moramo stopiti skupaj, da se stvari premaknejo v pravo smer. Pri tem ne potrebujemo politike, ampak dobro voljo za spremembe na bolje. Predvsem pa ne rabimo nepotrebnih sporov, ki bi nas delili – tako kot so nekateri dolga leta počeli po načelu »deli in vladaj«.

LJUDJE V NAŠI OBČINI PREPROSTO MORAMO STOPITI SKUPAJ, DA SE STVARI PREMAKNEJO V PRAVO SMER.

Ne levo ne desno – na bolje

Moj županski mandat ni ne lev ne desen, ne rdeč ne črn, temveč za vse. Za vse ljudi, ki živijo v Moravški dolini in njenih hribovitih obronkih. Če že, to ste najbrž opazili, mi je še najbližja zelena barva, ki simbolizira zdravo čisto okolje, socialno pravičnost in družbeni mir in napredek. Toda so ljudje, ki ne morejo živeti, ne da bi delali zgago in netili spore brez potrebe. Eden takšnih je, žal,

MOJ ŽUPANSKI MANDAT NI NE LEV NE DESEN, NE RDEČ NE ČRN, TEMVEČ ZA VSE.

tudi naš bivši župan Rebolj. Človek se vpraša, kaj mu je to potrebno ob visoki pokojnini in lepi starosti. Odgovor je najbrž preprost: boji se, da bi ga pozabili. Namesto da bi delal sproščene načrte za zaslužene upokojske dni na svoji barki, ima spet velike načrte z nami.

Po vogalih, ki jih obiskuje, je slišati, da nas bo znova osrečil s svojo kandidaturo za župana. Kar se mene tiče, pravim: zakaj pa ne, itak odločate vi, občanke in občani občine Moravče. Dodajam pa: če Rebolj tako kot Trump ne razume sporočila volivcev, ima velik problem. Že pred letom in pol sem ga vljudno prosil, naj mi da vsaj malo miru, da lahko v miru delamo. Po dosedanjih izkušnjah sodeč vem, da mi te prošnje ne bo izpolnil tudi v prihodnje. Še v času epidemije in božiča ne da miru.

Čudno »voščilo« bivšega

Vzadnjem božično-novoletnem času voščil, čestitk in dobrih želja smo v poštne nabiralnike dobili neko čudno obvestilo bivšega župana. Polno je umazanega političnega pleteničenja. Moravški ljudje so me klicali, pisali in spraševali, če je bivši padel na glavo. Božič je, družine se v teh zahtevnih časih epidemije skupaj vsak malo povesele, Rebolj pa strelja z vsemi svojimi fižolovimi topovi. Kaj res nima nobenega občutka za ljudi? Spet jih brez vsake potrebe vznemirja in jim celo soli pamet. Pa ne, da je zaradi svoje zavidanja vredne starosti zgrešil za celi dve leti? Le kaj sta spet z Vojko za mizo počenjala, da sta povsem pomešala letnice: volilna kampanja je vendarle šele čez dve leti. Neizmerna mora biti njuna užaljenost in sla po revanši, ker – kot zapiše – »ste se volivci odločili drugače«.

Vse kaže, da do vas, občank in občanov, in do mene nima nobenega spoštovanja: vam bi pral možgane s svojimi bolnimi izmišljijami, pri meni pa se ne more zapomniti niti mojega priimka. Povem vam, žal mi je vsake minute, ko se moram ukvarjati s to užaljeno veličino nizkih strasti, ki pripravlja svoje maščevanje. Toda resnici na ljubo moram glede bizarnega »voščila« predvsem vam povedati nekaj nedvoumnih dejstev.

Številke ne lažejo

Vesel bi bil, če se mi ne bi bilo treba ukvarjati z negativnimi posledicami dolgoletne Reboljeve vladavine. Toda ko ob reviziji padajo ven številke zapravljanja našega davkoplačevalskega denarja za razne tožbe naših občanov, za nove in nove idejne načrte, ki jih ni nikoli izpeljal, za klientelistična naročila, ki jih še zdaj preiskuje Komisija za boj proti korupciji, za kriva pričanja pred sodiščem – potem imajo občanke in občani pravico izvedeti resnico, s kom imajo opravka in kako jih je dolga leta vodil za nos. Tudi s svojim političnim turizmom, ko je na naše stroške brez haska in v lastno veselje potoval

KOT STE SE ŽE SPOZNALI, MOJA EKIPA POLEG LASTNIH, IZVAJA ENEGA ZA DRUGIM TUDI PROJEKTE V OBLAKIH BIVŠEGA ŽUPANA. ZDAJ JIH URESNIČUJEMO BREZ ČAKANJA, TAKOJ KO JE MOGOČE.

po svetu in za to zapravil 80.000 evrov. Tudi s pogošno visoko reprezentanco. In nizkimi cenami občinskih stanovanj za moralno sporne protiusluge. Naj še naštevam? Ni potrebe. Mislim, da je vsem (ki to želijo videti) jasno, kakšna je resnica.

Ko se Rebolj pohvali, kaj da je vse naredil za našo občino, je ta spisek za dolgih 14 let resnično skromen. V 14 letih bi se dalo – poglejmo samo sosednje občine – storiti in zgradili veliko več. Toda Rebolj je vmes prespal leta. Na njegovem seznamu pa so tudi zgrešene investicije, kot je daljinsko ogrevanje z biomaso v Moravčah, s kurilnico pod vrtcem, kar je povsem neprimerno in številni starši in stari starši malčkov se pritožujejo zaradi slabega in presuhega zraka v vrtcu. S takimi in podobnimi izgubarskimi projekti, ki jih je izpeljal, se res ni pametno hvaliti. Kjer je bivši župan naredil kaj dobrega, ga znam tudi sam pohvaliti. S tem nimam težav. Celó več, na začetku mojega županovanja sem mu večkrat ponudil roko sodelovanja, ki pa je jo vzvišeno in arogantno zavrnil. Škoda.

Ni zmožni niti toliko dostojanstva, da bi predal posle in takrat pred vsemi povedal, katere projekte je že začel izvajati in katere je zasnoval. Kulturna predaja poslov je najmanj, kar se pričakuje od dolgoletnega župana. Težave seveda nastopijo, ko stari župan nima ničesar, kar bi predal prihajajočemu. Gospod Rebolj je pred dvema letoma vstopil v osmo desetletje življenja – to so leta, ki bi morala že prinesiti precej modrosti in pomirjenosti s seboj in svojim delom. Le kaj ga pri teh letih žene v nepotrebne spore?

Dokumenti ne lažejo

Bivši in njegovi v svojem »voščilu« pišejo, kaj vse »so imeli v načrtu in pripravi«: od obvoznice do poslovnega prostora na moravškem pokopališču. Vsak normalen človek bi ga pocukal za rokav in vprašal po zdravju – kaj pa si počel dolgih 14 let, da tega, kar si imel »v načrtu in pripravi«, nisi uresničil? Komu pripisati krivdo? Meni kot novemu županu? Kot ste že spoznali, moja ekipa poleg lastnih, izvaja enega za drugim tudi Reboljeve projekte v oblakih – brez čakanja, takoj ko je mogoče. Za bivšega župana je tipičen primer učinkovitosti moravska

obvoznica: nekaj malega je v svojem prvem mandatu začel s pripravo dokumentacije, potem pa se vse neha. Zakaj ni bilo od leta 2009 do 2018 na obvoznici narejenega ničesar? Dokumenti ne lažejo – 10 let nič! Zakaj je bivši župan večino svojih »načrtov in priprav« prepustil v izvedbo novemu županu? Vprašanje je zgolj retorično. No, ja, zdaj bodo projekti končno vsaj uresničeni.

Glede polen pod noge ni lepšega primera kot je novi statut občine. Gre za novo občinsko ustavo. Starega statuta, ki je protiustaven in nezakonit, Rebolj ni bil vsa leta županovanja sposoben zamenjati z novim. Mi smo skupaj z Ministrstvom za javno upravo pripravili novega in ga večkrat poskušali uskladiti tudi z željami Reboljevih svetnikov in SDS. Sprejeli smo tako rekoč vse njihove pripombe, celo tisto, ki bi število občinskih svetnikov iz 14 zmanjšala na 13, čeprav ima naša občina zdaj že blizu 6 000 prebivalcev in bi morali po zakonu o lokalni samoupravi število svetnikov povečati. Mislite, da je šlo? Seveda ne. Ker jim sploh ne gre za nobeno vsebino, temveč za to, da ta župan ne bo mogel sprejeti novega statuta občine. Reboljevi svetniki skupaj s svetniki SDS raje zavestno kršijo zakon in ustavo. Kjer le morejo, blokirajo. Na srečno ne morejo veliko.

KO BOM V POLICIJSKI MARICI ZAGLEDAL ODGOVORNE ZA EKOLOŠKO KATASTROFO, KI BO V PRIHODNOSTI VSE BOLJ KAZALA SVOJE ZOBE, POTEM BO PRAVICI ZADOŠČENO.

Analize ne lažejo

Bivši župan mi oponaša, da sklicujem tiskovne konference o uničenju našega okolja s strani podjetja Termit, o visoki umrljivosti za rakom, obolenostjo za astmo in silikozo. Za Rebolja vse to ne obstaja: živi v drugem svetu, kjer Moravčani pokamo od zdravja, saj je Termit naše zdravilišče. Za »Termitovega« župana Rebolja nič ne štejejo sezname obolenih in umrlih v širšem območju deponije, ki so jih sestavili naši občani sami. Zanj ne veljajo rezultati šestih strokovnih analiz, ki v letih 2017–2020 ena za drugo znanstveno dokazujejo izjemno stopnjo onesnaženja našega okolja, ki neposredno vpliva na zdravje ljudi. Rebolju in njegovemu kompanjonu direktorju in solastniku Termita Antonu Serianzu je španska vas, da najnovejša kvantna analiza po dolini Drtijiščice dokazuje stokratno presežanje dovoljene količine težkih kovin v naravi; ob izteku Drtijiščice v moravški del Gradiškega jezera pa gre celo za 1480-kratni presežek nad dovoljeno količino!

Potem pa Rebolj v posmeh vsem občankam in občanom zapiše, da je »tudi pred nastopom dr. Balažica Občina skrbela za kontrolo na tem področju«. Seveda! Prav zaradi te »kontrolne« je bilo v Moravško dolino pripeljano in odloženo dva milijona ton (!) povečini nevarnih in strupenih odpadkov. Ljudje pa so tiho umirali. Kdo se tu iz poštenih moravških ljudi dela norca?! Bivši župan nekje omenja, da moj mandat poteka v znamenju »policijske marice«. Ne vem, od kje mu ta nora ideja. Res pa je, da sanjam o dnevu, ko bo Moravška dolina vsaj za silo očiščena in ozdravljena, odgovorni za moravški okoljski kriminal pa postavljeni pred roko pravice. Ko bom v policijski marici zagledal odgovorne za ekološko katastrofo, ki bo v prihodnosti vse bolj kazala svoje zobe, potem bo pravici zadoščeno.

Ta župan ne laže

Govorim resnico. Včasih trdo. Štejejo dejstva. Tak sem. Vse, kar je škodljivega zakopanega, bo namreč z nami ostalo še desetletja, celo stoletja. Otroci otrok naših otrok – neprimerljivo bolj ekološko ozaveščeni – bodo vedeli, kaj smo jim zapustili, kakšna je naša dediščina in kdo je odgovoren za uničevanje čudovite moravške narave za lasten žep. S to ranjeno naravo bomo morali živeti in jo zdraviti, da bo ta zdravila nas.

Bivši župan pa se mi potem še posmehuje, da želim strogo omejiti onesnaževanje naše doline in jo – kolikor se še da – očistiti, da bi na podlagi njene lepote, kulture in zgodovine občino razvijali v smeri novih delovnih mest v različnih oblikah turizma in skrbi za starejše občane. Točno to nameravam storiti, stvari so že v teku. Skupaj z vami in za vas. Zame je pomembno samo to, kar bom za sabo konkretnega, koristnega in uporabnega pustil za naše ljudi. To je vsa moja politika, ki jo izvajam skupaj s svetniki Partnerstva za razvoj.

Če ne prej, je zdaj vsakomur jasno: pri nas imamo opravka z dvema vrstama onesnaženja – z okoljskim in političnim. To drugo vrsto onesnaženja ste na dom nehote prejeli tik pred zadnjim božičem. Zato zaključujem: z vsem dolžnim spoštovanjem, naj bivši župan v svoji nekulturni maniri še naprej pisari kar hoče. Nanj sem se odzval zadnjič. Zasluzite si boljše.

Moja ekipa pa bo še naprej delala za dobrobit moravških ljudi. Šele dobro smo se zagnali. V tem letu nas – še več kot v lanskem – čaka cela vrsta odprtij in začetek novih pomembnih gradenj. In navsezadnje: ne bomo se pustili več deliti, skupaj delamo za naše dobro. Skupaj naprej.

V slovo od Franca Povirka, peškega župnika

Začetek leta 2021 bo ostal prebivalcem župnije Peče v trpkem spominu. V petek, 22. januarja, je bil na peškem pokopališču pokopan gospod Franc Povirk, peški župnik, ki je s svojim delom odtisnil pomemben pečat v zgodovino peške župnije. Avgusta letos bo minilo 15 let, odkar je prišel v Peče za župnika. Petnajst let predanosti župniji in faranom. Petnajst let duhovne podpore vsem, ki so jo potrebovali. Zgovoren dokaz o njegovi povezanosti s Pečami in Pečani je njegova izbira kraja večnega počitka.

Kot župan se gospodu Francu Povirku še posebej zahvaljujem za njegov prispevek k razvoju kraja. V vseh letih se je župnik uspešno vključeval v širšo lokalno skupnost in bil vedno pripravljen priskočiti na pomoč. Njegov zadnji velik prispevek Pečam je bila pridobitev postavitve veličastnega spomenika Francu Pircu. Kot velik domoljub se je izkazal z rednim vključevanjem v praznovanje dneva državnosti v Moravčah.

Poslanstvo župnika ni lahka naloga. Tolažijo besede papeža Janeza Pavla II., ki je rekel: »Božja ljubezen nam ne nalaga bremen, ki jih ne moremo nositi, niti nam ne postavlja zahtev, ki jih ne moremo izpolniti. Karkoli zahteva od nas, nudi potrebno pomoč.«

Vsem družinskim članom, župljanom in prijateljem gospoda Franca Povirka izrekam iskreno sožalje.

dr. Milan Balažic, župan

ŽUPNIK FRANC POVIRK 1943–2021

BESEDILO: BOGOMIL BRVAR in BERNARDA MAL, FOTOGRAFIJE: AJDA LALIČ, VLADO KOSTEVC in BOGOMIL BRVAR

*Potem me je v Frančiškanski cerkvi v Ljubljani poklical Gospod, da grem služiti v njegov vinograd. Očetu sem svojo odločitev povedal, ko je kosil pod njivo. Oče je tedaj pokleknil, se zjokal in rekel: »Nisem te vreden.« Ko sem mu povedal tudi svoje dvome, je rekel: »Bog samo enkrat odpre okno.«
Odločil sem se, da zapustim službo.
Šel sem v gimnazijo najprej na Reko, potem v Želimlje, kjer sem maturiral*

(tipkopis: Franc Povirk – zgodovina, 2009, arhiv Župnije Peče).

Žužemberk, farna cerkev sv. Mohorja in Fortunata

Peče, farna cerkev sv. Jerneja

Od šolarja do kaplana

Gospod Franc Povirk je bil rojen 8. oktobra 1943 v Križevski vasi kot trinajsti otrok očetu Lovrencu in materi Mariji. Oče je bil kovač, težko je opravljal svoj poklic, ker je bil v 1. sv. vojni na soški fronti ranjen v roko. Sinu Francu je veliko povedal o tistih težkih časih. Mati Marija, z dekliškim priimkom Šuštar, je bila doma "pr Luk" na Katariji, služila pa je v Križevski vasi pri Kosovih. Tam sta se spoznala z Lovrencem Povirkom in se poročila novembra 1922. Rodilo se jima je 17 otrok.

Kot enoleten otrok je doživel strahote vojne, v materinem naročju je bil skupaj z drugimi krajani zaprt v domači cerkvi, po Božji milosti so matere izprosile od nemških vojakov, da so vse izpustili, preden so cerkev in celo vas požgali, avgusta 1944. Družina je bila do konca vojne pri sorodnikih in dobrih ljudeh, nato se je vrnila k požgani domačiji. Na steni požgane šole je ostala dobro ohranjena freska s sliko škofa Antona Martina Slomška in domačina barona Jurija Vege. *Slomškovo priporočilo: »Sveta vera bodi vam luč, materina beseda pa ključ.« je bil kot svetinja in smerokaz za vse v tem kraju. Z vero v Boga in domoljubnim mišljenjem, so ljudje v teh hudih časih zmogli (pripoved Katarine Kokalj, sestrične gospoda Povirka).*

Franc je obiskoval osnovno šolo pri Sv. Križu. Zelo rad je delal po njivah, na travniku, igral na harmoniko, prepeval, želel pa si je postati pravi mojster, zato se je vpisal v strokovno šolo in se izučil za monterja centralne kurjave ter se zaposlil.

Veliko je premišljeval, ali bo vzdržal v zahtevnem duhovniškem poklicu, a njegova želja po tem poslanstvu in njegova prošnja Mariji za vztrajnost je premagala dvome. "Trdno sem imel pred seboj klic in svoje geslo: Franc, pojdi na pot, ki ti jo je pokazal Gospod; naj bo kriva ali ravna, ne zapusti je nikdar!"

Franc je študiral na teološki fakulteti v Ljubljani, v duhovnika je bil posvečen 29. junija 1976.

Novo mašo je gospod Povirk daroval 11. julija 1976 pri sv. Heleni v Dolskem in jo ponovil v Moravčah, 24. julija. Leta 1977 pa v cerkvi Marije

Vnebovzete v Clevelandu v ZDA. Pogosto je omenil, kako hudo mu je bilo, da oče in mati nista dočakala njegove nove maše, kar sta tako želela.

Tako bi gospod Povirk letos praznoval 45 let duhovniškega poklica, zelo zahtevna in odgovorna je bila njegova pot.

Prvo duhovniško službo je nastopil kot kaplan v Dobrniču na Dolenjskem, 12 let pa je vodil župnijo Krka na Dolenjskem.

V Žužemberku

Avgusta 1992 mu je Nadškofija Ljubljana naložila zelo težko nalogo: na ruševinah, porušene cerkve sv. Mohorja in Fortunata iz 2. polovice 18. stoletja, postaviti novo dvostolpno baročno farno cerkev v Žužemberku. Žužemberk je bil med vojno kraj hudih spopadov in cerkev je bila požgana, uničena vsa oprema, le Marijin kip je kljuboval vsem razdejanjem.

Gospod Povirk se je lotil dela, moral je čez mnoge ovire, mnogo neprespanih noči mu je pustilo tudi posledice na zdravju, ki so kasneje prišle za njim. A uspel je – v sodelovanju s krajani in z veliko mero iznajdljivosti in poguma. Cerkev in novo župnišče sta bila pozidana do leta 1993. Vse kar se je dalo so izdelali tako, kot je bilo v prvotni cerkvi, tudi glavni oltar, ki je replika prvotnega baročnega oltarja. Pred odhodom na drugo župnijo je želel, da cerkev dobi nove orgle in tudi to mu je uspelo.

Leta 2006 je prejel naziv častnega občana Občine Žužemberk.

Zaradi načetega zdravja je zaprosil za manjšo župnijo in 1. avgusta 2006 prišel v Peče. Spomini na Žužemberk so ostali živi tudi v novi župniji. Ponosen in ganjen je ob različnih priložnostih pripovedoval o svojem življenjskem delu.

V Pečah

Vskorajšnjih 15 letih delovanja v peški župniji je pustil trajen pečat svojega dela, tako za opravljanje njegovega duhovniškega poslanstva,

prizadevanja za bogatejše duhovno življenje vsega peškega občestva kot tudi za obnovi farne cerkve Sv. Jerneja in podružnične cerkve Sv. Mihaela. Njegov prvi zahteven projekt v Pečah je bil popolna prenova ostrešja zvonika, spomladi 2008, poleti pa izgradnja novega stopnišča pred vhodom v cerkev, vključno s stezo za invalide z vozičkom.

Po letu in pol, maja 2010, je župnik organiziral vse potrebno za zamenjavo ostrešja in kritine na cerkvi. Konec julija je imela cerkev novo pokrivalo, opravljena so bila tudi kleparska dela. Istega leta je bila povsem prenovljena zakristija in tlakovane poti do vhoda v cerkev in v zakristijo. Spoštovanje, ki ga je užival gospod Povirk, je pripomoglo k finančni podpori Občine Moravče. V letu 2011 je nov križ na pokopališču zamenjal starega, ki je bil že v slabem stanju. V letu 2012 so maše potekale v kapeli v župnišču, notranjost cerkve je bila namreč v popolni prenovi, stene so dobile izolacijsko plast, obnovljene so bile klopi, popolnoma prenovljena električna napeljava in cerkev je dobila centralno električno ogrevanje klopi.

Oporni zid ob podružnični cerkvi sv. Mihaela v Peških Kandršah je dobobra načel zob časa in gospod Povirk je v letu 2015 poskrbel za novo izdelavo. Tudi naslednje leto se je večkrat odpravil k tej podružnici, potekalo je restavriranje glavnega oltarja.

Zahteven projekt je potekal leta 2017 – popolna obnova glavnega oltarja v farni cerkvi sv. Jerneja. Tudi ta je uspel, s finančno pomočjo faranov, botrov in Občine Moravče. Projekt obnove oltarjev se je nadaljeval tudi v letu 2019, ko sta bila obnovljena stranska oltarja v farni cerkvi.

Prišlo je leto 2020. Gospod Povirk je sklenil, da se nekdanjemu župniku, znanemu sadjarju in misijonarju Francu Pircu, ki je služboval v Pečah v zelo težkih časih, postavi spomenik. Z velikimi napori, a z ogromno volje se je skupaj z nekaterimi člani župnijskega pastoralnega sveta nekajkrat ogledal nastajanje spomenika v Ljubljani. Čeprav zelo izčrpan, je bil zadovoljen in ponosen ob blagoslovu spomenika Francu Pircu na Jernejevo nedeljo 2020. Gospod Povirk je imel železno voljo, neizmerno je zaupal v božjo pomoč in vse, kar se je namenil, je uspešno izpeljal do konca. A ob vsem tem je bilo njegovo zdravje načeto, skrbi in napori so pustile posledice.

Vprašali se boste: »Ali je imel ob vseh teh gradbenih projektih dovolj časa za temeljno duhovniško delo?« Odgovor je kratek: vedno je bila njegova prva skrb duhovno blagostanje peškega občestva, naj bo delavnik ali nedelja. Ni imel uradnih ur, vrata njegove pisarne so bila vedno odprta. Izjemno zavzeto je pripravljajl otroke za prvo obhajilo in birmo. Gospod Povirk je bil zelo razgledan sogovornik in z velikim znanjem splošne in cerkvene zgodovine je pogosto popestril svoje pridige.

Zelo dobro je sodeloval z župnijskim pastoralnim svetom, s katerim se je pred vsako večjo zadevo posvetoval in upošteval mnenja članov. Prostovoljno gasilsko društvo, Kulturno in športno društvo, Krajevna organizacija Rdečega križa so gospoda Povirka povabili na vse svoje prireditve in če mu je le zdravje dopuščalo, se jih je tudi udeležil, o vseh teh organizacijah je vedno imel samo pohvalne besede.

Slovo

Z žalostjo smo spremljali njegovo slabšanje zdravstvenega stanja, 23. oktobra so ga odpeljali v Klinični center v Ljubljano, kasneje pa v bolnišnico v Novo mesto, kjer je v soboto ponoči, 16. januarja 2021, zaključil zemeljsko potovanje, izpolnilo se je tisto, kar je zapisano v knjigi življenja že ob rojstvu.

Gospod Povirk pred obnovljenim oltarjem

Farani Žužemberka so se od zelo spoštovanega nekdanjega župnika gospoda Franca Povirka poslovili v četrtek, 21. januarja, v farni cerkvi sv. Mohorja in Fortunata, nato pa so krsto prepeljali v njegovo rojstno Križevsko vas, v cerkev sv. Križa, kjer sta se od njega poslovila brata in tri sestre, drugi sorodniki in farani njegove rojstne vasi. V petek so krsto pripeljali v Peče, na zadnjo postajo, izpolnila se je njegova volja, da je pokopan v grobu peških duhovnikov. Sveto mašo zadušnico je daroval nadškof metropolit msgr. Stanislav Zore ob somaševanju.

Stopimo v bran žrtvam nasilja v družini!

V času ukrepov proti širjenju novega virusa je marsikdo postavljen v okoliščine s povečanim tveganjem doživljanja nasilja v družini. Žrtve nasilja v času izoliranosti še težje pokličejo na pomoč, prav tako se s tem zmanjšuje tudi možnost prepoznavanja njihovih stisk.

Tudi na Centru za socialno delo Osrednja Slovenija Vzhod se zavedamo, da je žrtvam s tem omejen dostop do podpore in pomoči, zato je potrebno poudariti, da obravnava nasilja v družini v vseh strokovnih službah teče nemoteno, enako kot pred uveljavitvijo ukrepov, in je prednostne narave.

Krog nasilja, v katerem se znajde žrtev nasilja v družini, se nikoli ne prekine sam od sebe. Zato spodbujamo vse, ki doživljajo nasilje, da si čim prej poiščejo strokovno pomoč in nasilje prijavijo, ker bo samo tako lahko obravnavano. **Še posebej pa je sedaj pomembna pomoč socialne mreže, torej pomoč sosedov, sorodnikov ter drugih, ki zaznajo, da je nekdo žrtev nasilja, da le-to prijavijo, predvsem pa, če je žrtev otrok. Pokličejo lahko številko policije 113, podajo anonimno prijavo na številko 080 1200 ali uporabijo splet za e-prijavo nasilja v družini.**

Prijave lahko podajo tudi na posameznih enotah Centra za socialno delo Osrednja Slovenija Vzhod (Domžale, Kamnik, Litija) osebno ali po telefonu. Ob nujnih situacijah, ki se zgodijo izven poslovnega časa centra za socialno delo, pa se prijava poda na policiji, ki aktivira interventno službo centra, ki pomaga žrtvi nasilja.

Žrtve nasilja imajo možnost umika v krizne centre za pomoč žrtvam nasilja, prav tako lahko pokličejo na nevladne organizacije, ki nudijo pomoč.

S 1. januarjem 2021 se je odprla tudi **24-urna svetovalna linija SOS telefona za ženske in otroke** – žrtve nasilja. Svetovanje na brezplačni, anonimni in zaupni telefonski številki **080 11 55** bo tako na voljo 24 ur na dan, vse dni v tednu.

Nasilje v družini je prepogosto še vedno skrito, javnost pa zanj izve, ko je včasih za žrtve že prepozno. Bodimo pozorni en na drugega in čas, ki ga preživljamo skupaj, namenimo spoštovanju, razumevanju in podpori drug drugemu. (vir: Center za socialno delo OSV, Domžale)

Fotografija: www.informiran.si

Kontakti za pomoč žrtvam nasilja:

POLICIJA

113

Center za socialno delo OSV, enota Domžale

01 724 63 70

Center za socialno delo OSV, enota Kamnik

01 830 32 80

Center za socialno delo OSV, enota Litija

01 890 03 80

Ženska svetovalnica – krizni center (24 ur na dan)

031 233 211

SOS telefon za žrtve nasilja (24 ur na dan)

080 11 55

Društvo za nenasilno komunikacijo

01 43 44 822 in 031 770 120

Ljubljana, dosegljivi vsak delovnik med 8.00 in 16.00

Računalniki za otroke

BESEDILO in FOTOGRAFIJA: MARTA TOMEČ

Z donacijo računalnikov so v Rotary klubu Domžale omogočili lažje spremljanje učnih vsebin in učenja otrokom iz materialno šibkih družin.

Donacijo Rotary kluba Domžale smo sprejeli v Centru za socialno delo Osrednja Slovenija, Enote Domžale, dne 16. 12. 2020 in poskrbeli, da je računalniška oprema (trije novi in šest rabljenih servisiranih računalnikov) dospela do otrok še isti dan. Prizadevanja za kvalitetno izobraževalno delo na daljavo so v Rotary klubu Domžale podprli s podarjeno

računalniško opremo za šest otrok iz materialno šibkih družin in tri družine, ki izvajajo rejniško dejavnost in skrbijo za več šoloobveznih otrok.

Šolanje od doma, se je izkazalo za povsem nov izziv našega časa, ki poleg digitalnih veščin in dobre organiziranosti dela zahteva tudi primerno opremo. S tem so omogočili devetim otrokom enako možnost šolanja, kot jo imajo tisti, ki živijo v materialno stabilnih družinah. Pogoj za uspešno delo pri pouku na daljavo je, da imajo otroci zagotovljeno osnovno računalniško opremo, ki jim omogoča nemoteno komunikacijo preko spletnih učilnic, elektronske pošte in video srečanj.

V imenu otrok in staršev, iskrena hvala.

Na sliki od leve pomočnica direktorice Centra za socialno delo Osrednja Slovenija Vzhod, Enote Domžale, Ana Zakšek, bodoča predsednica Rotary kluba Domžale Viktorija Vehovec, predsednica Martina Oražem, strokovna delavka Marta Tomeč, prijatelj in bodoči član kluba Žiga Bauer

Prednovoletni sprejemi pri županu dr. Milanu Balažicu

BESEDILO in FOTOGRAFIJE: OBČINSKA UPRAVA

Župan dr. Milan Balažic s predsednikom gasilske zveze Moravče Ivanom Lebarjem, ...

... z moravškim župnikom Kancijanom Čižmanom ...

... in z odvetnico gospo Miriam Ravnikar Šurk.

Župan občine Moravče sprejel predsednika gasilske zveze Moravče

Župan občine Moravče dr. Milan Balažic je v sredo, 23. decembra lani, sprejel predsednika gasilske zveze Moravče Ivana Lebarja. Pogovarjala sta se o gasilski službi in opremi, ki jo je potrebno nabaviti v letu 2021. Župan se je zahvalil za njihovo požrtvovalno delo, ki so ga opravili in zaželel, da bo v prihajajočem letu čim manj potrebn po tovrstnem posredovanju. Srečala sta se na dan, ko smo praznovali 30. obletnico plebiscita o samostojnosti in neodvisnosti Republike Slovenije.

Župan občine Moravče sprejel moravškega župnika

Župan občine Moravče dr. Milan Balažic je tri dni pred praznovanjem božiča sprejel moravškega župnika Kancijana Čižmana. Zahvalil se mu je za duhovno oskrbo, karitativno pomoč, ki se jo nudi občankam in občanom občine Moravče, ter za odgovorno ravnanje s sakralno dediščino. Dogovorila sta se o sodelovanju Občine Moravče in Župnije Moravče pri obnovi moravške kulturno-zgodovinske dediščine.

Župan sprejel odvetnico, ki občankam in občanom občine Moravče nudi brezplačno pravno svetovanje

Župan občine Moravče dr. Milan Balažic je 17. decembra sprejel odvetnico Miriam Ravnikar Šurk, ki že dobro leto vodi pisarno brezplačnega pravnega svetovanja v občini Moravče. Svetovanje je namenjeno občankam in občanom občine Moravče ter socialno šibkim, ki jim je tako omogočen dostop do sodnega varstva. Brezplačno pravno svetovanje primarno omogoča sodno varstvo, izjemoma tudi predsodno svetovanje in sklenitev poravnjav.

Svetovanje v pisarni bo občankam in občanom občine Moravče znova na voljo, ko bodo ukinjeni ukrepi za zajezitev epidemije COVID-19. Do odprtja pisarne pa je brezplačno pravno svetovanje na voljo po telefonu (031 357 075).

Župan sprejel varuha pravic občank in občanov v občini Moravče

Župan občine Moravče dr. Milan Balažic je 18. decembra sprejel varuha pravic občank in občanov občine Moravče Stanislava Ravnikarja. Naloga varuha pravic občanov je, da sprejema občanke in občane Moravč, prisluhne njihovim težavam, sprejema njihove pritožbe glede dela občinske uprave ter jim pomaga pri zaščiti njihovih pravic. Stanislav Ravnikar je ob obisku pri županu poročal o delovanju v preteklem letu. Svetovanje v pisarni bo občankam in občanom občine Moravče znova na voljo, ko bodo ukinjeni ukrepi za zajezitev epidemije COVID-19. Do odprtja pisarne pa občanke in občani lahko pokličejo varuha pravic na telefon številka 041 610 715.

Obisk župana dr. Milana Balažica pri socialno ogroženi družini

Vtorek, 14. decembra 2020, je dr. Milan Balažic obiskal družino Jerman-Živko v Veliki vasi. V pogovoru z družino je bilo ugotovljeno, da trenutna pomoč države in občine socialno ogroženi družini v osnovi zadostuje. Kljub temu bo župan ostal v stiku z družino in ob morebitnih novih potrebah skupaj z občinsko upravo priskočil na pomoč. Ob tej priložnosti je župan sinu Tilnu izročil v uporabo nov računalnik z dodatno opremo. Ob koncu obiska so izmenjali voščila in dobre želje za prihajajoče praznike.

Na predbožični dan sta dr. Nina Krajnik in župan dr. Milan Balažič obiskala družino z največ otroki v občini Moravče. Pogovor je bil sproščen, primeren prazničnem času. Predvsem otroke sta razveselila z darili, vsem pa zaželela vesele božične praznike in srečno novo leto.

Specializirana psihosocialna pomoč za osebe z diagnozo raka in izobraževalni program

BESEDILO in FOTOGRAFIJA: OBČINSKA UPRAVA

O bčina Moravče organizira v sodelovanju s slovenskim društvom za lacanovsko psihoanalizo brezplačno specializirano psihosocialno pomoč za občane in občanke Moravč, ki se soočajo z diagnozo raka ali drugimi kroničnimi boleznimi.

Program zajema možnost brezplačnega opravljanja psihoanalize (pogovor prek telefona ali spletne aplikacije zoom) ter izobraževalni program v okviru elektronske učilnice, kjer so uporabnikom psihosocialne pomoči dostopna predavanja na temo ozaveščanja in predelave občutij, ki spremljajo izkustvo bolezni (travma, tesnoba, strah, psihosomatika in borba proti bolezni).

dr. Nina Krajnik

Cilj je pomagati bolnikom z diagnozo kronične bolezni (raka) pri premagovanju stisk in težav ter delo na opolnočenju in opogumljanju v procesu zdravljenja. Psihosocialna pomoč bo na voljo do junija 2021. **Izvajalka programa je dr. Nina Krajnik**, psihoanalitičarka in predavateljica.

Prijavite se lahko po elektronski poti (info@sdzlp.si) ali s klicem na telefon, številka **070 621 729**.

Gradili bomo moravško obvoznico!

Tretji letošnji ponedeljek, 18. januarja, so se na pobudo župana dr. Milana Balažica na Občini Moravče sestali predstavniki Občine Moravče, predstavniki Direkcije RS za infrastrukturo in predstavniki Družbe za razvoj infrastrukture. Sestanek so se udeležili tudi projektni izvajalci iz podjetij Locus, Provia, Eplan in Ipsum.

Uvodoma je župan Občine Moravče dr. Milan Balažič pozdravil vse prisotne. Povedal je, da se o moravški zahodni obvoznici govori že desetletja. Nekaj malega je bilo za obvoznico storjenega pred več kot desetimi leti, zdaj pa končno pospešeno potekajo priprave na njeno gradnjo.

Več razlogov je za gradnjo obvoznice mimo trgovine Tuš do priključka Nad Logom: na prvem mestu je zanesljivo varnost otrok v središču Moravč, nujna je razbremenitev centra Moravč s preusmeritvijo tranzitnega prometa, prav tako tudi ohranitev in obnova starega trškega jedra.

Na sestanku je bila s strani projektnih izvajalcev predstavljena strokovna utemeljitev različice obvoznice z dvema viaduktoma in predinvesticijska zasnova. Gradnja obvoznice Moravče je tik pred umestitvijo v državni proračun. Po odkupu zemljišč se bo gradnja predvidoma začela jeseni leta 2022 ali najkasneje spomladi 2023, potekala bo približno leto dni.

Vsi navzoči so se strinjali, da je projekt moravške zahodne obvoznice kakovostno in strokovno pripravljen, zato so sklenili, da se pospešeno nadaljuje z aktivnostmi za sprejetje prostorskega akta, priprave projektne dokumentacije ter izvedbe projekta izgradnje obvoznice.

Tehnični izziv za spodbujanje ustvarjalnosti pri učencih

BESEDILO in FOTOGRAFIJI: NIKA BARLIČ

Učenci 4. in 5. razreda OŠ Jurija Vege, ki so se letos odločili za neobvezni izbirni predmet tehnika, so bili med poukom na daljavo zelo ustvarjalni.

Učiteljci na matični in podružnični šoli sva slišali, da bi učenci radi ustvarjali po svojih željah, ne samo po navodilih za izdelavo določenega predmeta. Ker sva tudi sami ugotovili, da imajo pri reševanju različnih problemov odlične ideje, sva se odločili, da jim ponudiva priložnost. Priložnost ustvariti nekaj po svojih željah, izkoristiti ustvarjalnost in material, ki ga imajo doma. Nalogo sva poimenovali tehnični izziv. Za izdelavo izdelka niso dobili natančnih navodil, dobili so le nekaj iztočnic, kako se lotiti naloge. Najprej so morali razmisliti, kaj bi izdelali, nato narediti načrt za izdelavo (lahko tudi samo »v glavi«). Pri izdelavi svojega izdelka so morali paziti na varnost in upoštevati navodila za varno upravljanje z raznimi pripomočki. Za nalogo so imeli učenci na voljo 2 tedna. Izdelki, ki sva jih dobili, so dosegli oziroma presegli najina pričakovanja. Učenci so bili ustvarjalni, pri tem so jim pomagali tudi starši, starejši bratje in sestre. Pa nič zato. Res, da je to naloga učenca, so pa učenci s takim navdušenjem razlagali, kako so jim starši pomagali pri žaganju, sestavljanju in drugih opravilih. S tem so morda otroci preživeli več časa z enim od družinskih članov, s katerim se drugače družijo manj. Ko poslušáš navdušene otroke, kako so se lotili izdelave, kaj sta z očetom ali mamico naredila, kako jim bo ta izdelek prav prišel, imaš občutek, da je naloga res dosegla svoj namen. Pri izdelavi so se nevede učili in uresničili kar nekaj učnih ciljev pri tem predmetu, hkrati pa se družili in se učili od najbližjih.

Alen Rožanec

Sara Zalaznik

Učenci so izdelali ptiče hišice, stojala za telefone ali tablice, hišice za domače živali, igrače zase ali za hišne ljubljence, šatulje, športne pripomočke, hišne okraske ... Pri tem so uporabili material, ki so ga imeli pri hiši, veliko pa se jih je odločilo za uporabo odpadnega materiala, nad čimer sva zares navdušeni.

VIRUS, O KATEREM VSI GOVORIMO

VIRUS je zelo droben delček. Ker je tako majhen, ga ne vidimo. Če bi bil virus velik kot kovanec, bi bil ti velik kot vsa Slovenija.

Virus - tako kot mi - potrebuje hišo, v kateri živi. Hiša je lahko tudi naše telo. Ko se virus naseli v našem telesu, se temu reče, da smo se okužili. Če smo okuženi, lahko tudi zbolimo, hkrati pa lahko okužimo tudi svoje prijatelje in družino.

Obstaja veliko različnih virusov. **KORONAVIRUS** je ena od skupin virusov. Član te skupine je tudi virus, ki povzroča bolezen, o kateri sedaj vsi govorimo. Če to bolezen dobimo, imamo lahko vročino, kašljamo, smo utrujeni, težko dihamo ter izgubimo voh in okus. Večina to bolezen preboli brez težav, nekateri pa bolj resno zbolijo in morajo v bolnišnico.

CEPLJENJE je najboljša zaščita, da ostanemo zdravi. Cepivo deluje kot učitelj, ki naše telo nauči, kako premagati virus.

Ko se cepimo, nas malo zbode, kot majhen trn. Kasneje nas morda malo bolita roka ali glava, a to je le znak, da cepivo deluje. Ko cepljenje ponovimo čez 3 tedne, nam virus nič več ne more.

KAKO VIRUS PRIDE V NAŠE TELO?

Virus potuje s kapljicami v zraku, ki nastanejo ob kašljanju, kihanju, lahko tudi pri govorjenju in petju. Če si preblizu osebe, v kateri živi virus, in vdihneš kapljice z virusi, se lahko le-ta naseli tudi v tebi. Virus se na svojem potovanju ustavi na obisku pri vsem, kar vidi na poti - klopca v parku, ograja, tobogan na igrišču, kljuka v stanovanju, igrače v vrtcu. Če te predmete prijemamo, se virusi oprimejo tudi naših rok, in ko se dotaknemo obraza, pridejo v naše telo na obisk.

KAKO LAHKO POMAGAMO PREMAGATI VIRUS?

Ker virus ni prijeten obiskovalec, skušamo narediti vse, da čim težje potuje in da se ne naseli v našem telesu:

- ko se srečamo z drugimi ljudmi, jim **ne smemo preblizu** - biti moramo toliko stran od njih, kolikor je širok en avto;
- nosimo **masko** in se čim manj dotikamo stvari okoli sebe;
- pogosto si **umivamo in razkužujemo roke**; z milom si jih moramo umivati najmanj 20 sekund, to je toliko časa, da si dvakrat zapojemo pesmico "Vse najboljše za te".

Če se virus preveč razširi, je najbolj varno **ostati doma**. To je včasih težko, saj pogrešamo prijatelje, babico in dedka ter vrtec. A nič ne skrbi, kmalu se boste spet družili. Zdaj, ko si doma, pa se lahko veliko igraš in preživiš več časa s svojimi najbližjimi.

Izdala: Zveza prijateljev mladine Slovenije v sodelovanju s Središčem ZIPOM
Idejna zasnova in koordinacija izvedbe:
Sara Geiger Smole, Središče ZIPOM, ZPMS, in Nina Uratarič Malnar, ZPMS
Avtor teksta: dr. Anže Smole, imunolog na Medicinski fakulteti Pireland
Univerze v Peninsularni Filipiniji, ZDA
Recenzija teksta: prof. dr. Roman Jerša, vodja Oddelka za sintezo biologijo
in imunologijo, Kemjski inštitut, Ljubljana, kjer razvijajo slovensko cepivo za SARS-CoV-2
Oblikovanje: Alenka Vuk Trotošek Tisk: Tiskarna Januš d.o.o. Naklada: 50.000
December 2020

Izdajo letaka sta delno finančno podprla
Nacionalni inštitut za biologijo in Kemjski inštitut

NIB NACIONALNI INŠTITUT ZA BIOLOGIJO
NACIONALNI INŠTITUT ZA BIOLOGIJO

KI KEMIJSKI INŠTITUT

OSNOVNA ŠOLA JURIJA VEGE, Vegova ulica 38, Moravče, tel.: 01 72 31 003

VPIS OTROK V VRTEC ZA ŠOLSKO LETO 2021/2022

Spoštovani starši, letos bo vrtec za vpis otrok v vrtec izvedel javni vpis.

Za šolsko leto 2021/2022 bo javni vpis potekal od 16. 3. do 31. 3. 2021 s sprejemom otrok v vrtec s 1. 9. 2021. To pomeni, da bomo vloge za vpis otrok v vrtec za naslednje šolsko leto sprejemali v navedenem času (od 16. 3. do 31. 3. 2020).

Starši oziroma skrbniki otroka (v nadaljevanju: starši) oddajo vlogo za sprejem otroka v vrtec na predpisanem obrazcu. Obrazec »Vloga za sprejem otroka v vrtec« dobijo starši v tajništvu šole in na spletni strani šole in vrtca (www.vrtecmoravce.si).

Vloge morajo biti oddane osebno v tajništvu šole ali priporočeno po pošti na naslov:

Osnovna šola Jurija Vege Moravče, Vegova 38, 1251 Moravče.

Vlogo za vpis otroka morajo oddati tudi starši otrok:

- ki otroka prvič vpisujejo v vrtec,
- ki so vlogo za sprejem v vrtec oddali med letom in ki niso bili sprejeti v vrtec,
- ki otroka ponovno vpisujejo.

Vabljeni!

Matej Žist, ravnatelj

OSNOVNA ŠOLA JURIJA VEGE
VVE VOJKE NAPOKOJ
Vegova ulica 38, Moravče
tel.: 01 72 31 003

VABI K VPISU V KRAJŠI PROGRAM ZA ŠOLSKO LETO 2020/2021.

KRAJŠI PROGRAM je namenjen otrokom, ki še niso bili vključeni v vrtec in bodo do konca leta 2020 dopolnili starost pet let. Program traja 240 ur.

Program se bo izvajal dvakrat tedensko, če bo dovolj prijav.

O začetku izvajanja programa boste pravočasno obveščeni.

Za vpis otroka v Krajši program kontaktirajte pomočnico ravnatelja Branko Peterlin

na telefonsko številko **041 725 382**

ali na e-naslov: branka.peterlin@vrtec-moravce.si

od 1. 2. 2021 dalje.

Vljudno vabljeni!

Pomočnica ravnatelja:
Branka Peterlin

Ravnatelj:
Matej Žist

OSNOVNA ŠOLA
JURIJA VEGE
Vegova ulica 38, Moravče
tel.: 01 72 31 003

VPIS V PRVI RAZRED ZA ŠOLSKO LETO 2021/2022

V skladu s 44., 45. in 48. členom Zakona o osnovni šoli (Uradni list RS, št. 81/06, 102/07, 107/10, 87/11, 40/12-ZUJF, 63/13, 46/16-ZOFVI-L) obveščamo starše otrok, ki so rojeni v letu 2015 in imajo stalno bivališče v občini Moravče, da bo vpis otrok v 1. razred osnovne šole za šolsko leto 2021/2022 potekal v mesecu februarju.

Starši otrok boste o vseh podrobnejših informacijah obveščeni po pošti, informacije bodo objavljene tudi na spletni strani naše šole in vrtca.

Novoletni koncert Pihalne godbe Moravče

BESEDILO: MATJAŽ BIZILJ, FOTO.: ARHIV PIHALNE GODBE MORAVČE

Vsako leto smo člani Pihalne godbe Moravče sodelovali na Novoletnem koncertu v kulturnem domu v Moravčah. S svojim program smo razveseljevali občanke in občane ter jim tak način voščili novo leto.

Ker v teh težkih časih člani Pihalne godbe ne moremo imeti vaj in se ne moremo srečevati, smo se odločili, da bomo vseeno pripravili novoletni koncert, ki ga bodo lahko poslušalci spremljali kar v udobju svojega doma.

V začetku decembra smo člani s telefonom posneli vsak svoj del dveh skladb. Dirigent godbe Miran Šumečnik je uredil zvok, obdelavo videa je prevzel Matjaž Bizilj in tako sta nastali skladbi *Tam na ravnem polju* moravškega rojaka Gvida Učakarja in *Radetzkyjevo koračnico* Johanna Straussa.

Poleg teh dveh skladb smo na koncertu predstavili še skladbi *Moravska dolina* in *Kranjsko dekle*, ki smo ju posneli spomladi v času prvega vala korona virusa ter posnetke s koncertov ob 90- in 95-letnici obstoja. Vezni tekst za koncert

je pripravila in prebrala Lucija Capuder, vizualno podobo pa je pripravila Tjaša Cigula.

Koncert je bil objavljen kot premiera na YouTube kanalu Pihalne godbe Moravče 26. decembra 2020 ob 18. uri. Če si

posnetka koncerta še niste ogledali, si ga še vedno lahko, saj je dostopen na povezavi <https://www.youtube.com/watch?v=jyELRUdsm0M> (YouTube kanal Pihalna godba Moravče). Vabljeni!

Posnetek koncerta je objavil tudi Slovenski etnografski muzej, kot del objav o nesnovni kulturni dediščini.

Na pragu 25-letnice KID Limbar

BESEDILO in FOTOGRAFIJE: IRENA MALOVRH

V letošnjem letu bomo praznovali 25-letnico društva, ki se lahko pohvali z izredno bogato in pestro dejavnostjo ter prepoznavnostjo tudi izven domovine.

Kot uvod v uspešno petindvajsetletno delovanje in jubilejno praznovanje je bila v lanskem septembru v Krajevni knjižnici Daneta Zajca pregledna razstava dela vseh sekcij, ki se je ob koncu meseca prelila v razstavo Dnevi evropske kulturne dediščine. Tako bo obletnica potekala kar tekom celega leta in bomo o njej še pisali, srčno pa upam, da vas bomo lahko tudi osebno nagovorili. V okviru društva deluje več sekcij: Komorni in Otroški pevski zbor, Odrasla in Mladinska dramska skupina, Izobraževalna sekcija in Ustvarjalne delavnice.

Najdaljšo tradicijo ima Komorni zbor, ki že od samega začetka s srčnostjo, predanostjo, sodelovanjem in sprejemanjem izzivov vzgaja mlade – za

Miklavževa igrlica

Razstava v knjižnici

kulturo srca. Njegovi dosežki so rezultat predanega in trdega strokovnega dela vseh vključenih: tako zborovodje kot pevcev in pevk, kot tudi tistih, ki poskrbijo za glasbeno spremljavo, zvok in osvetljavo. Nikakor pa ne smemo prezreti tudi tistih, ki mnogokrat neopazno doprinesejo k slavnostnemu vzdušju med koncertom. Tradicionalni koncert na štefanovo ter dan samostojnosti in enotnosti so vsako leto zaznamovali znani in spoštovani govorniki, ki so ponosni na samostojno Slovenijo. Zadnji, 25. tradicionalni koncert, je bil kot večina kulturnih dogodkov ob koncu leta »na daljavo«, zato si ga lahko še vedno ogledate na povezavi <https://www.kidlimbar.si/25-tradicionalni-bozicni-koncert-komornega-zbora-limbar>. Na tradicijo naših koncertov nas je poleg pesmi vezala topla domačnost preprostih glinenih jaslic v cerkvi sv. Andreja, ki so nam pripovedovale vsem znano in vedno živo božično zgodbo.

Tudi Otroški pevski zbor je zaželel vse dobro ob božiču in novem letu, ki je bilo v mnogih pogledih edinstveno in izjemno <https://www.kidlimbar.si/glasbeno-voscilo-otroskega-zbora-limbar>.

V društvu delujeta tudi Odrasla in Mladinska dramska skupina, ki nas vedno znova presenetita

25. tradicionalni božični koncert Komornega zbora Limbar

z zanimivimi igrami in predstavami, še bolj pa z domiselnostjo in vpetostjo domačih in aktualnih dogodkov na hudomušen in inovativen način.

Tako je tudi letošnja Miklavževa igrlica potovala v domove naših najmlajših »po etru«, saj se je sveti Miklavž odločil, da nas nagovori kar prek spleta. Poleg vseh darov nam je poklonil preprosto in veselo igrico, ki je pričarala večerno vzdušje, ko vsi čakamo tega dobrega moža, ki je vsem nam zaželel vse dobro in nas spomnil na tisto, kar je najpomembnejše – dobri odnosi v družini.

Izobraževalna sekcija društva nam vsakič znova ponuja zanimive teme, tako za redne člane, podmladek kot tudi zainteresirano občinstvo. Za vsakega se najde kaj, kar je zanimivo in pritegne k aktivnemu vključujočemu sodelovanju. Prav tako poskrbi tudi za zdrav duh v zdravem telesu, saj je dobra telesna pripravljenost osnova za zdrave misli, delovanje in čustvovanje. Prav to je bila tema zadnjega predavanja, pereča tematika, izgorelost.

Prav posebno pot pa so ubrale Ustvarjalne delavnice, ki so že zdavnaj prerasle okvir svojega imena – preoblikovale so se v vodnjak medgeneracijskega in medvrstniškega sodelovanja, spoznavanja premične in nepremične kulturne in naravne dediščine, v sodelovanju z vrtcem, šolo in knjižnico, z namenom aktivnega in koristnega preživljanja prostega časa, o čemer je bilo več govora v prejšnji številki NMD (**Utrinki s prireditvev | Page 2 | Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije (zvks.si)**). Poleg navedenega smo mlajšim ponudili tudi ogled v kamišibaj obliko predelano koroško ljudsko pravljico Hvaležni medved.

Tako smo prišli do konca starega leta in pogumno stopili v novo, jubilejno leto. Ta čas nam je prinesel tudi novo danost, s katero smo se spopadli in uporabili nova znanja in tehnologije, da smo dogodke in doživljanja prinesli naravnost v vaše domove. Saj kdor ne gre naprej, ostane zadaj, tega pa si seveda ne želimo. Naj vam utrinki z naših prireditvev polepšajo trenutke, v prihajajočem letu pa vas bomo seznanjali še z novimi kulturnimi dogodki.

Rokodelski kotiček – inventura leta 2020

BESEDILO: BRANKA BIZJAN, FOTOGRAFIJE: ROKODELCI

Leto 2020, v znamenju novega koronavirusa, je bilo zelo delovno, saj so naši rokodelci veliko delali doma. Čeprav bi raje skupaj sedeli za mizo in ob ustvarjanju tudi kakšno rekli, nas tudi takšno delo navdušuje, saj tako ohranjamo svoje umske sposobnosti in gibljivost rok. Veliko smo delali preko spleta in tako spodbujali delo na domu.

Kot smo načrtovali, smo izvedli vseh 12 delavnic in še kakšno za povrh. Naše mentorje smo poslali na dva tečaja, in sicer na kaligrafijo in keramiko. Vsa nova znanja pridno prenašajo na ostale rokodelce. V začetku pandemije smo Civilnim zaščitam po občinah, iz katerih so rokodelci, pomagali izdelovati maske, saj na začetku le-teh ni bilo možno nikjer kupiti.

Epidemija ni ustavila prenosa znanja

Naši rokodelci dobro sodelujejo z Mestnim muzejem Litija in Knjižnico Domžale, kjer je za njihove projekte izvedla tri brezplačne delavnice pletenja Branka Bizjan.

Izvedli smo LAS delavnice, za katere smo se prijavili na razpis, o udeležbi smo poročali v prejšnjih številkah. Veseli smo, da so bile zelo dobro obiskane.

Upali smo, da bomo v juniju lahko izvedli naš ROKODELSKI DAN NA GRADU TUŠTANJ, vendar smo ga sprva predstavili na jesen, nato pa ga zaradi prestrogih in skoraj neuresničljivih zahtev NIJZ nismo izpeljali. Kljub temu smo se pripravili na dogodek in naredili veliko izdelkov za rokolo, ki se ga obiskovalci naše prireditve posebej veselijo. Pa nič ne de – saj se bomo lahko kmalu spet videli.

Smo pa junij izkoristili za letno rokodelsko ekskurzijo, ki je bila, tako kot celo minulo leto, čisto posebna. Odpravili smo se na skoraj šesturno pot po obronkih Moravske doline. Dan smo začeli z delavnico polstenja pred planinskim domom Žerenk, se odpravili do geodetskega središča Slovenije, kjer smo se spoznali z oblikovanjem glin, nato osvojili najvišji vrh moravske občine in se ob robu deškega kamnoloma odpravili nazaj do planinskega doma, kjer je pozno kosilo po šestih urah hoje še kako teknilo.

Vas Lubenice na Cresu bo morala še malo počakati

Skozi vse leto smo se pripravljali za sodelovanje na predstavitvi priprave in uporabe volne v Lubenicah na Hrvaškem. Izdelali smo veliko izdelkov iz volne v različnih tehnikah. Izpeljali smo tridnevni pletarski rokodelski tabor, kjer smo utrjevali pletenje košaric.

Pripravili smo zanimivo RAZSTAVO KORONA IZDELKOV na prostem, ki je požela veliko zanimanja, saj so nas obiskali rokodelci iz vse Slovenije. Na dogodek so prišli tudi novinarji in posneli naše delo, ki so ga predstavili predvsem na elektronskih medijih.

Razstavo izdelkov naših članic smo imeli v TIC Litija in Knjižnici OŽ v Ljubljani. O delu naših rokodelcev smo redno poročali v Novicah iz Moravske doline in na naši FB strani.

Prvega oktobra smo ovili drevesa z rožnatimi šali v akciji Evrope Donne, osveščanje o preprečevanju raka na dojkah. Da je osveščanje zelo pomembno, se zavedajo tudi evropska poslanka Ljudmila Novak, župan dr. Milan Balažič in župnik Kancijan Čižman, ki so nam pri tem priskočili na pomoč.

Ker tudi novoletnega druženja nismo mogli izpeljati, smo se odločili, da izžrebamo, kdo komu pošlje novoletno darilo po pošti in si tako zaželeli vse dobro v letu 2021.

Gasilci in koronavirus

BESEDILO: IVAN LEBAR, FOTOGRAFIJA: MATEJ KRISTAN

Leto, ki se je končalo 31. decembra 2020, je bilo tudi za gasilce nenavadno, pa ne samo za naše v občini Moravče ampak tudi širše, tako v Sloveniji kot izven nje.

Aktivnosti nismo smeli izvajati že od marca, ko je izbruhnil prvi val koronavirusa. Izvedli smo samo kviz za mladino in to še v mesecu februarju na nivoju Gasilske zveze Moravče. Nato se je vse ustavilo. Po gasilskih društvih smo februarja tudi izpeljali občne zборе, skupščino GZ Moravče pa šele v mesecu septembru in še to v izrednih razmerah po navodilih NIJZ Slovenije, torej z maskami, varnostno razdaljo in določenim številom udeležencev.

V našem načrtu dela smo imeli za leto 2020 vse aktivnosti kot leta pred pandemijo, vsa tekmovanja, tako na ravni gasilskih društev kot tudi občinsko tekmovanje za vse, to je od mladine, članov, do veteranov. Odpovedana so bila tudi vsa tekmovanja v regijah. Žal je bilo odpovedano tudi državno tekmovanje za vse kategorije v Celju, ki naj bi bilo kot generalka za gasilsko olimpijado, ki naj bi jo letos gostila Slovenija. Vse se je pomaknilo za leto kasneje, če se bodo stvari umirile. Res vsi si želimo, da bi v letošnjem letu gasilstvo tako v Sloveniji, kot zunaj nje delovalo po ustaljenih tirih. Pustimo se presenetiti in upajmo, da bo šlo na bolje. Glavna naloga nas, prostovoljnih gasilcev, je pomagati sočloveku v nesreči, pa naj bo to požar, poplave ali druge naravne nesreče. Veliko nam pomeni tudi tekmovanje, ki poleg rezultatov, ki so zelo pomembni, prinesejo tudi druženje in spoznavanje prijateljev.

Koronavirus žal ne ustavi nesreč

Ker pa nesreča nikdar ne počiva in je ne ustavi niti koronavirus, so morali naši operativni gasilci vseeno biti veskozi pripravljeni na intervencije, ki jih je bilo kar nekaj. Sodelovali so skupaj s civilno zaščito v občini in pomagali pri premagovanju te nadloge.

Vsem, ki ste bili udeleženi pri izvajanju nalog, se v imenu GZ Moravče zahvaljujem. Tako prostovoljcem gasilcem, kot tudi pripadnikom civilne zaščite v naši občini. Kako bo v bodoče, težko napovemo glede na trenutni položaj, a pričakujemo, da bo tudi cepljenje doprineslo k hitrejši vrnitvi v ustaljene tire in k nemotenemu izvajanju nalog naše humanitarne organizacije.

Pred nami so velike naloge, ki jih moramo izpeljati, zlasti pridobivanje mladih v naša gasilska društva, saj se je na splošno delo z mladimi malo upočasnilo. Aktivno moramo nadaljevati z izobraževanjem na vseh ravneh. Po naših načrtih moramo posodabljati gasilsko opremo, ki jo zahtevajo pravila in zakon, pa naj bo nabava vozil ali zaščitne opreme za gasilce.

Upamo in želimo, da nam bo s skupnimi močmi, ki delamo za varnost vseh v občini Moravče, uspelo. V imenu Gasilske zveze Moravče želim vsem občanom in občankam vse dobro v letu 2021 z željo, da bi bili zdravi in da bi uresničili svoje želje in načrte.

Skrb za invalide v času epidemije

BESEDILO in FOTOGRAFIJA: ZDENKA NOVAK

Pandemija COVID-19 je v drugem valu še posebej prizadela invalide. Odmaknjeni, v samoti svojega doma, še veliko težje preživljajo dneve. Mnogi ne uporabljajo moderne tehnologije in jim stik s svetom predstavlja le telefon. Sem sodijo pretežno starejši člani, ki imajo poleg invalidnosti še pridružene bolezni in so ranljivejši.

Novoletni paketi so našim invalidom kljub epidemiji polepšali praznike.

Ne smejo se družiti, se srečevati ob opravljanju ročnih del ali ob klepetu; vse to veliko pomeni, če si sam. Veliko jih živi samih in v tem času smo jih še osamili in jih tako porinili na rob. V naše Medobčinsko društvo invalidov Domžale, ki šteje okoli 1600 članov in podpornih članov, se vključuje tudi precej članov iz občine Moravče.

Aktivnosti, ki sicer potekajo v društvu, trenutno niso možne. Ljudem smo na voljo preko telefona, saj ta v stiski mnogokrat pomaga rešiti probleme. Seveda pa pogrešamo prijazen stisk roke, pozdrav in nasmeh, ki veliko pove.

Društvo, v katerem se veliko dogaja

V našem društvu se sicer veliko dogaja. Naš letni koledar je poln zanimivega dogajanja: od počitniških kapacitet, ki jih nudimo čez leto, športnih aktivnosti, kot so pikado, balinanje, šah, pevskega zbora, strokovnih predavanj na sedežu društva in v okviru ZDIS.

Tedensko izvajamo telovadbo pod strokovnim vodstvom, klepetalnice, ročna dela. Organiziramo izlete, pustovanje, martinovanje, novoletno srečanje. Naši športniki redno sodelujejo na vseh tekmovanjih

na meddruštvenih ravneh in na državni ravni. Dosegajo lepe rezultate. Marsikdo gre rad v terme Snovik, saj lahko v društvu kupi kopalne karte po ugodni ceni. Vsako leto organiziramo letovanje za težke invalide in letovanja v hotelu Delfin v Izoli. Vsako leto imamo tudi srečanje invalidov našega društva, povabimo pa tudi prijatelje invalide iz sosednjih društev. Lansko leto smo obeležili že 45-letnico. Žal svečanega praznovanja nismo mogli izpeljati. Morda nam letos uspe.

Solidarnost in skrb za člane

Poskrbimo tudi za prevoz naših članov k zdravniku in na preglede v bolnišnico z našim kombijem. Gospod Ivan Rems, ki je poverjenik in prostovoljec že vrsto let, z veseljem ustreže željam in potrebam invalidov.

Naša predsednica gospa Vida Perne že vrsto let požrtvovalno in skrbno opravlja svoje delo. Naše člane zelo dobro pozna in pomaga vsakemu, ki ima še tako resen problem. Skrb za invalide ji je prva stvar in za njihove pravice se vztrajno zavzema. Tudi v okviru ZDIS vedno zagovarja njihove pravice. Včasih pa je težko, ko je potrebno premagati finančno stisko, v kateri se znajde invalid, ki je izgubil službo, ima nizko pokojnino ali invalidnino. Svetujemo jim, naj napišejo prošnjo za finančno pomoč, ki jo nato poskušamo rešiti. Sredstva, ki so nam dodeljena s strani občin, pa komaj zadoščajo za osnovno dejavnost.

V času uradnih ur v sredo popoldan in petek dopoldan lahko izmerimo tudi krvni tlak, krvni sladkor in holesterol. V ta namen smo kupili ustrezne aparature in testne lističe. Za to skrbiva kot prostovoljki dve upokojeni zdravstveni delavki dipl. med. sestra Vida Čeh in Zdenka Novak dipl. ing. lab. biomedicine. Vselej nas obišče tudi do 20 članov. Vedno je zelo živahno in tem za pogovor kar ne zmanjka. Če so vrednosti previsoke, jih napotimo na posvet k zdravniku, patronažni sestri, včasih pa tudi na urgenco.

V času pred novim letom smo od ustanove Anina zvezdica dobili pakete hrane, ki smo jih s pomočjo naših prostovoljcev razdelili najbolj ogroženim invalidom. Iskrena hvala za to veliko pomoč. V to akcijo je bilo vložena veliko truda naših požrtvovalnih prostovoljcev, brez katerih ne bi zmogli. Vsako leto ob novem letu obiščejo vse naše člane, jim prinesejo koledar in dobro voljo, prisluhnejo težavam in jim dajejo pogum. Vzamejo si čas za klepet. Osebna komunikacija in stisk roke šteje največ. O njihovih težavah poročajo na društvu. V občini Moravče je že vrsto let prostovoljec gospod Ivan Rems.

Naša največja želja za letošnje leto je, da se čim prej vidimo, ostanemo zdravi in da se srečamo osebno in si rečemo, da smo zmagali mi in ne epidemija! Srečno vsem!

Delovne počitnice: življenje *au pair* v Angliji

BESEDILO: ANJA RAVNIKAR, FOTOGRAFIJE: OSEBNI ARHIV

Cotswolds – ena od mojih »vikend«
destinacij.

Če bi z izleti čakala na lepše vreme,
bi večinoma sedela v svoji sobi.

Pred dvema letoma sva s prijateljico obiskali profesorje na bivši srednji šoli. Prijateljica se je s profesorjem za angleščino pogovarjala o tem, kako se ima na študentski izmenjavi na Portugalskem, na kar se je profesor obrnil k meni in rekel: »Ja, kaj pa ti, Anja, a boš ti tudi kam šla?« Spomnim se, da sem ga debelo pogledala in kot iz topa izstrelila, da jaz pa že ne, da to sploh ni zame, da si ne upam in da bom ostala kar lepo doma na Limbarski gori, na varnem.

1500 kilometrov od doma

Trenutno sedim na postelji v svoji sobi v hiški v vasici Waddesdon v Angliji, kjer sem že štiri mesece »au pair«. Ne, to ni nobena bolezen, to je izraz, ki se uporablja za mlajšo osebo, ki pride v tujo državo kot gostja k družini, ki potrebuje pomoč pri varstvu otrok in lažjih hišnih opravilih, v zameno pa ji gostiteljska družina zagotovi hrano, prenočišče in žepnino.

Na začetku leta 2020 sem se iz čiste radovednosti registrirala na spletni strani AuPairWorld, si ustvarila svoj profil, naložila nekaj fotografij in se na kratko opisala. V nekaj dneh sem se pogovarjala s popolnimi neznanci, se potila, ko so rekli, da me želijo bolje spoznati, pa če lahko kar prek videoklica, in iskala izgovore, zakaj nimam časa, ampak nazadnje vseeno navezala stik s prijetno družino, ki mi je takoj ponudila mesto v svoji hiški.

Razmišljanje, obotavljanje, razlogi za in proti – pa saj ne bo nič narobe, če si vzamem absolventsko leto (ampak potem bom magistrirala eno leto kasneje, kaj si bodo ljudje mislili?), lahko bom potovala (ali si sploh upam?), spoznavala novo kulturo (saj poznam našo, moravško kulturo, ali ni to dovolj?), dobila bom nove izkušnje (kaj pa če me ne bodo marali, kaj pa če se ne bomo razumeli?) ... zakaj pa ne? Pa sem šla!

In zakaj ravno Anglija, Združeno kraljestvo?

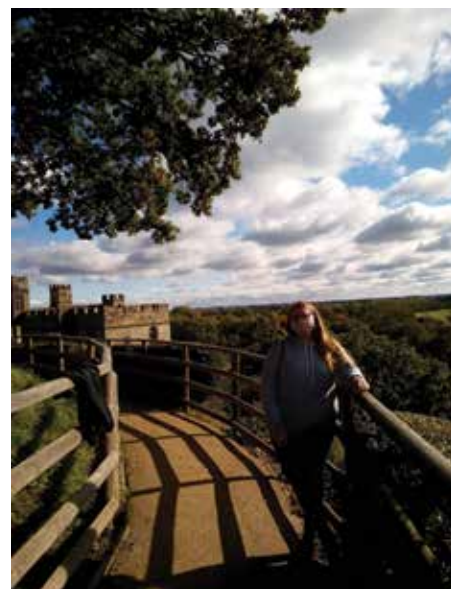
Vsak, ki me vsaj malo pozna, ve, da imam v svoji sobi na polici zbirko (dodobra izdelano, vsako leto večkrat v celoti prebrano) knjig o mladem čarovniku, Harryju Potterju, ki se vsako leto v čarovniško šolo odpelje s postaje King's Cross v Londonu. No, pa tudi kraljica, veličastni stari gradovi in idilične opečnato rdeče hiške imajo svoj čar, ampak to samo tako, mimogrede.

Nov začetek na deževnem otočku

Ko sem konec avgusta navkljub vsem preprekam zaradi situacije z virusom v svetu pristala na enem izmed londonskih letališč, sem imela občutek, kot da moje noge hodijo same od sebe in da moji možgani berejo napise na tablah in me usmerjajo, ne da bi se o tem posvetovali z mano. Moje prvo samostojno potovanje je bilo hkrati tudi potovanje, ki me je za več mesecev odrezalo od vsega domačega!

Na srečo sem prišla v sproščeno okolje k prijazni družini, ki mi je od samega začetka pomagala na vsakem koraku in omogočila, da je bil ta velik skok čez kanal vsaj nekoliko manj naporen. Ker so gostili že kar nekaj deklet iz tujih držav, so izredno razumevajoči in sproščeni. Oba starša sta redno zaposlena, mamica je socialna delavka, očka pa učitelj, deklici hodita v vrtec in v osnovno šolo.

Običajen dan začnemo okrog 7. ure zjutraj, ko skupaj pojedemo zajtrk, se pogovarjamo o tem, kako bo potekal dan in preverimo, kakšno bo vreme. Po preoblačenju v šolsko uniformo in urejanju frizure z dekletoma skupaj pripravimo malico za v šolo, saj jima je zelo všeč, da pri tem sodelujeta in mi pomagata narediti sendvič in narezati korenček. Malo pred deveto uro se peš odpravimo proti šoli in vrtcu. Pot traja slabih 10 minut, vendar se v tem času lahko gremo najmanj tri različne igre: ugibamo živali, vadimo abecedo z igrico "I spy with my little eye..." in štejemo do 100. Ko ju oddam, se odpravim nazaj domov in običajno najprej preverim, kaj me čaka na spletni pošti, saj v prostem času še vedno opravljam svoje študentsko delo iz Slovenije. Če mi to ne vzame preveč časa, se odpravim na kratek sprehod, pospravljam, operem oblačila ali pa samo uživam v branju. Okrog treh se ponovno odpravim proti šoli ter v torbici s seboj nesem škatlico s prigrizki – jagode, borovnice, jabolko ali pa paketek čipsa. Kadar je vreme lepo, po navadi dolgo ostanemo na igrišču, sicer pa se odpravimo domov in ustvarjamo, vsak dan kaj novega – rišemo, barvamo, slikamo s temperami, izdelujemo okraske, se igramo z lego kockami, plastelinom in dojenčki ter pečemo piškote in mafine. Moja naloga je še, da jima pripravim večerjo, potem pa iz službe prideta starša in

Grad Warwick

Tudi v vetru in dežju je lepo potovati. Na južno obalo sem se odpravila v družbi novih prijateljic.

Anji, članici našega uredniškega odbora, iskreno čestitamo za velik korak v življenju in se ji zahvaljujemo, da je svojo izkušnjo neolepšano in odkritosrčno delila z nami, predvsem pa z mladimi bralci, ki bodo morda prav zaradi njenega zapisa z več poguma stopili na samostojno pot odkrivanja sveta in življenja onkraj slovenskih meja.

V prihodnjih številkah želimo objaviti podobne zgodbe Moravčank in Moravčanov, ki so krajši ali daljši čas preživeali v tujini ali pa so celo tam ostali. Če ste med njimi, ali poznate koga, ki bi ga želeli spodbuditi, da se predstavi, nam pišite na: moravske.novice@moravce.si.

Uredništvo NMD

mojega delovnega dne je konec. Po navadi se zvečer odpravim na kratek sprehod, se prek videoklica slišim z družino in prijatelji ali pa si pogledam kakšen film.

Ko sem svoji sestri pripovedovala, koliko živali znam že narisati, mi je v smehu rekla "Ja a ti nimaš nobenega resnega dela tam gor?"

Zadnja dva tedna se urim tudi kot domača učiteljica, saj po novem letu osnovne šole, enako kot v Sloveniji, niso odprle svojih vrat. Učenci v drugem razredu po e-pošti dobivajo navodila, kaj morajo vaditi, dvakrat dnevno pa imajo 20-minutni videoklic z razlago. Kot bodoča učiteljica se trudim, da kljub okrnjeni obliki poučevanja še vseeno ujamemo bistvo snovi in pametno izkoristimo čas, da bo ob povratku v šolo čim lažje.

Lahkih nog naokrog

Vikendi so moji prosti dnevi in so namenjeni potovanjem in raziskovanju angleških mest in vasic. Preden me je ustavil t.i. lockdown (zaprtje javnega življenja zaradi COVID-19), mi je uspelo obiskati okrog 20 različnih krajev, med drugimi London, Oxford, Birmingham, Gloucester, Warwick, male vasice na območju Cotswolds in celo Edinburgh na Škotskem. Naučila sem se, da za izjemna doživetja ne smemo čakati na popoln trenutek – če bi v Angliji čakala, da grem na izlet v lepem vremenu, bi bila lahko večino časa kar doma pod odejo. Tako pa obuješ gumijaste škornje, nadeneš nepremočljivo vetrovko in se podaš v neznano!

Izlet, ki mi je zaenkrat najbolj ostal v spominu, je celotedenski potep po Škotskem, ki sem si ga sama privoščila med jesenskimi počitnicami, pravzaprav zadnje dni, preden so tam uveljavili strožje ukrepe. Odpravila sem se v Fort William na severozahodu Škotske, od koder sem se peljala v ribiško vasico Mallaig. Pa ne z navadnim vlakom! Z vlakom, s katerim se je v čarovniško šolo peljal Harry Potter! Prek slavnega viadukta, ki je prav tako prikazan v filmih! Nato pa sem se potepala po čarobnem Edinburghu, v katerem je živela oziroma še vedno živi pisateljica J. K. Rowling.

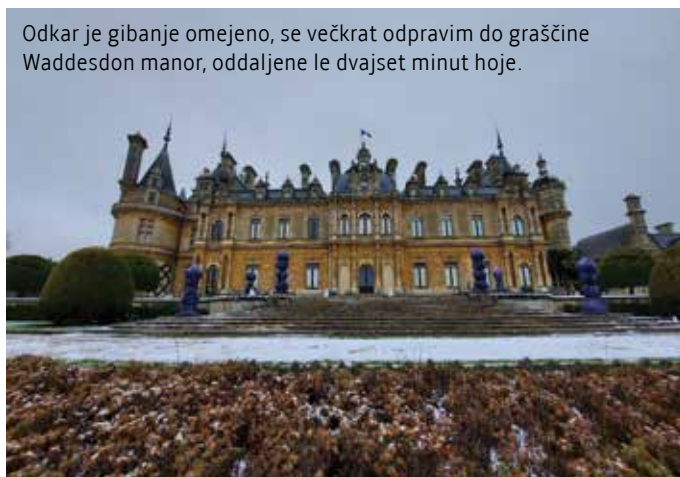
Želim čim več videti in spoznati

Vasica Waddesdon je od Londona oddaljena približno eno uro vožnje z vlakom. Javni prevoz je za moje potrebe odlično urejen, saj lahko kamorkoli odpotujem z avtobusom ali vlakom. Po navadi potujem s prijateljicami iz različnih držav, ki sem jih spoznala tu; največkrat z dvema Nemkama, ki skrbita, da vadim tudi svojo nemščino, ne le angleščino. Ena od prijateljic si pri svoji gostiteljski družini lahko sposodi avto, tako da se kdaj na izlet odpravimo tudi z nekoliko večjo hitrostjo. Cene izdelkov in storitev so sicer res malo višje, ampak

Hogwarts express – vlak, ki je odpeljal Harryja Potterja v čarovniško šolo.

si vseeno brez skrbi privoščim vstopnino v grad in ječe, kakav za 3 funte in kakšen spominek – zato pa sem tu, da užijem mesta v njihovi popolnosti: pravi angleški zajtrk (po katerem si pravzaprav sit do večerje), ocvrta riba in krompirček, nedeljski 'roast dinner', čaj z mlekom, piškoti in krasen razgled na staro mestno jedro z gradu.

Odkar je gibanje omejeno, se večkrat odpravim do graščine Waddesdon manor, oddaljene le dvajset minut hoje.

Brexit?

Izstop Velike Britanije iz Evropske unije bo v veliki meri otežil namero mladih v prihodnosti, da potujejo na tak način kot trenutno jaz. Leto 2021 bo leto velikih sprememb na tem področju, upam pa, da bo program še vedno omogočen, saj bi ga z veseljem priporočila mladim, ki si želijo videti nov košček sveta, izboljšati svojo angleščino in radi preživljajo čas z otroki.

Po nekaj mesecih življenja v tujini sem sama postala veliko bolj prepričana sama vase, pogumna in samozavestna. Vem, česa sem zmožna in z veseljem sprejemam nove izzive. V prihodnjih mesecih bi rada vse to še nadgradila, obiskala še ogromno krajev in si v srce vtisnila še veliko spominov, zato je moja največja želja, da se stanje v svetu čim prej obrne na boljše.

Ob kulturnem prazniku – zgodba z naslovnice

Bel deklič, črn far in konjič!

BESEDILO: TATJANA ČOP

Slovenski narod je maloštevilen, a kljub temu premore veliko izjemnih pesnikov in pisateljev. Ne vem, kako in koliko se o njih učijo danes v šolah. Moja res velika sreča je bila, da sem imela v osnovni šoli učiteljico slovenskega jezika, ki je tudi sama oboževala literaturo. Tiste, ki nas je poimenovala »knjigojedce«, je priporočila šolski knjižničarki, da smo po šoli pomagali pri zlaganju izposojevalnih kartončkov, urejanju knjižnih polic, evidentiranju in zavijanju novih knjig. In ravno slednje so tako lepo dišale po novem papirju in tisku. Za nagrado smo jih lahko vzeli še takšne dišeče domov v branje. Zelo dobro se spomnim nove knjige s portretom razmršenega Prešerna na naslovnici. Ko sem jo prinesla domov, sem jo odprla in najprej v kazalu poiskala naslove, ki so mi bili znani iz berila. Bolj malo jih je bilo; knjiga je ponujala nove verze, nove svetove. Ko sem jo začela brati, se je zame čas ustavil. Zvonovi sosednje cerkve svetega Petra so devetkrat odbili, ko sem knjigo, ne po svoji volji, odložila na mizo. Mislim, da sem se takrat »nalezla« močne in neskončne ljubezni do poezije.

Še danes imajo Prešernove Poezije posebno mesto v naši domači knjižnici. Njegove pesmi so odraz njegovega nemirnega duha; so izjemno izpovedne, pa vendar slogovno dovršene. Žal je za branje leposlovja vedno manj časa. A vsake toliko časa si ob delu vzamem premor in po spletu pobrskam, ali je izšla kakšna nova zanimiva knjiga. Pred kratkim sem iskala manj znana Prešernova dela. Tako sem naletela na zapis **Bebe Jenčič** izpred devetih let na spletni strani Gorenjskega glasa, v rubriki »Zgodbe muzejskih predmetov«. Pisala je o zgodbi Prešernovega rokopisa – prevoda in prepesnitve pesmi mladega Antona Auersperga. Tako je zapisala:

Zgodbe muzejskih predmetov: »Tri želje ...«

Po končanem ljubljanskem šolanju je leta 1821 France Prešeren odšel študirat na Dunaj. Leta 1822 je dobil Knafljevo štipendijo, proti koncu istega leta pa je postal domači učitelj na Klinkowströmovem zavodu. Tu je Prešeren spoznal mladega grofa s Kranjskega Antona Aleksandra Auersperga.

Anton Aleksander grof Auersperg se je rodil 11. aprila 1806 v Ljubljani kot prvi otrok grofu Aleksandru

Tri želje
(Anastazija Zelenca)
Prepesnil France Prešeren

**Ak' želje bi veljale kaj,
bi želel tri reči:
deklič bel, čeren far, konjič,
bilè bi želje tri.**

**»Čemú, povej, bi bil deklič?«
»Par mene veseli;
ne da bi molil, al zdih'val,
dveh k temu treba ni.«**

**»Čemú, povej, bi bil ti far?«
»Zavôlj lahké vestí,
ak' večkrat sta po dva samá,
lohká se kaj zgodi.«**

**»Čemú, povej, bi bil konjič?«
»Da jahal bi vse dni
od deklice do farja tje,
od tam spet k ljubici.«**

Auerspergu in Ceciliji, rojeni baronici Billichgrätz s Polhovega Gradca. Živel je na gradu Turn pri Leskovcu, že leta 1813 pa je odšel na šolanje na Dunaj; naprej na viteško akademijo Theresianum. Junija 1819 so ga vpisali v zasebni Klinkowströmov zavod.

Zaupanje in medsebojno spoštovanje med Prešernom in gojencem Auerspergom se je izrazilo tudi s ključem sobe, ko je Prešeren mlademu učencu omogočil uporabo svoje knjižnice, kjer je lahko bral predvsem latinske in grške klasike. To je bil tudi razlog, da je januarja 1824 Prešeren izgubil službo, ker naj bi imel prevelik vpliv na mladega grofa. Še isto leto jeseni je tudi Anton Aleksander Auersperg zapustil zavod in se vpisal na filozofijo. V tem času je mladi

pesnik že prevajal slovenske ljudske pesmi v nemščino, ki naj bi jih dobil od Prešerna, kar potrjuje, da je znal slovensko.

S pisanjem pesmi je začel zelo zgodaj in njegova prva pesniška zbirka je izšla že leta 1830. Ker je imel težave s policijo, si je izbral psevdonim Anastasius Grün, ki ga je vedno uporabljal pri pesniškem ustvarjanju. **Leta 1829 je Anastasius Grün napisal pesem z naslovom "Venezianer Trias". Objavil jo je leta 1837 v zbirki "Gedichte". To je edina Grünova pesem, ki jo je prepesnil oziroma prevedel France Prešeren z naslovom "Tri želje Anastazija Zelenca". Za naslov prepesnitve je Prešeren hudomušno prevedel avtorjev psevdonim.**

Grünove pesmi Prešeren nikoli ni objavil, pač pa se je ohranila v njegovi zapuščini. Leta 1876 je dr. Janez Bleiweis izročil Prešernovo zapuščino njegovi hčerki Ernestini Jelovšek (1842–1917). Ernestina je rokopis pesmi "Tri želje Anastazija Zelenca" izločila iz zapuščine in ga v Mariboru 8. avgusta 1878 podarila neugotovljeni osebi.

Po vsej verjetnosti je bil to dr. Karel Štrekelj (1859–1912), slovenski jezikoslovec, slavist, etnolog. Dr. Štrekelj je Prešernov rokopis "Tri želje Anastazija Zelenca" zapustil hčerki dr. Ljudmili in zetu dr. Pavlu Strmšku, ki ga je vedno nosil s seboj v denarnici kot največjo dragocenost. Predal ga je svoji vnukinji dr. Alenki Strmšek Medved, ki ga je leta 1975 izročila kot dolgoročno muzejsko posojilo Gorenjskemu muzeju v Kranju."

Gorenjskemu muzeju se zahvaljujemo za odstop fotografije Prešernovega rokopisa za objavo.

Prešerno (vo) pero

2021

BESEDILO: BERNARDA MAL

Na OŠ Jurija Vege Moravče smo pred šestimi leti zaznali, da se pisanje z roko vse bolj umika tipkanju, kar ima svoje prednosti.

Hkrati pa opuščanje pisanja z roko prinaša nepopravljive evolucijske spremembe v naših možganih, ki morajo pri pisanju z roko opraviti veliko miselnih procesov – ne samo zaradi vsebine, temveč tudi zaradi spretnosti roke, prstov, estetike, potez ... Da bi na to opozorili učence in tudi širšo javnost, smo pristopili k inovativnemu projektu spodbujanja pisanja z roko in ga poimenovali Prešerno(vo) pero. To je tekmovanje, ki nam je ušlo izpod šolske strehe in se razširilo med vrstnike v okoliške šole in med odrasle iz naših društev. Na to smo zelo ponosni!

Na tekmovanju udeleženci prepisejo določen odlomek iz književnih besedil, ki ga izberemo v počastitev in spomin na slovenske književnike. Na koncu dodajo še kratek zapis ob začetni povedi.

Kaj pa letos?

Izbrana avtorica je Neža Maurer, ki je v decembru praznovala 90. rojstni dan. Peresa že čakajo na dobitnike.

Tekmovanje bomo izvedli samo na šolski ravni med našimi učenci po spremenjenem protokolu.

Izvedba bo takoj, ko se vrnemo v šolo. Razglasitev dobitnikov bomo prilagodili razmeram. Upamo, da se bo to lahko zgodilo v šoli, vsaj na zaključni prireditvi ob koncu šolskega leta. Čas, v katerem živimo, nas sili, da ustaljene navade prilagajamo trenutni situaciji, najdemo nove poti in načine, da dosežemo zastavljene cilje, smo fleksibilni. Ali ni to ena od dobrih posledic omejitev?

Vsi še vemo, kaj je Vodnik zapisal v Dramilo, da bi Slovence prebudil, kajne? Druga kitica nas še posebej opogumlja.

Valentin Vodnik, **Dramilo**

Slovec, tvoja zemlja je zdrava
in pridnim nje lega najprava.
Pólje, vinograd,
gora, morjé,
ruda, kupčija
tebe redé.

Glej, stvarnica vse ti ponudi,
iz rok ji prejemati ne mudi!
Lenega čaka
strgan rokav,
pal'ca beraška,
prazen bokal.

Za uk si prebrisane glave
pa čedne in trdne postave.
Išče te sreča,
um ti je dan,
našel jo boš, ak'
nisi zaspan.

Jezikovni pomenki: Vezaj in pomišljaj – ločili za sive lase

PRIPRAVLJA: BERNARDA MAL

Med odraslimi pisci pogosto naletimo na težavo, da ne ločijo med ločiloma vezaj (-) in pomišljaj (-) ter ju zato nenatančno uporabljajo.

VEZAJ (-), krajša črtica se uporablja za zapis:

- zloženek iz črke ali številke ter besedo (npr. D-vitamin, 100-letnica, 15-centimetrski ...)
 - priredno zloženih besednih zvez (npr. slovensko-nemški slovar, kar lahko preverimo z besedo in slovenski in nemški slovar; ali vzgojno-izobraževalni program, vzgojni in izobraževalni ali črno-bel pullover, črn in bel pullover, ne pa siv)
 - za krajšanje zloženek (npr. tri- in štiritredenske počitnice)
 - za pregibanje kratic, če se tako odločimo (npr. v NUK-u)
 - za zapisovanje zlogov (npr. mo-rav-ški)
- Vezaj se zapisuje stično, to je brez presledka. Še mnemotehnika za zapomnitev – če kaj vežemo, to naredimo na kratko, hitro, torej je vezaj kratka črtica.

Ker večino besedil tipkamo, je dobro vedeti, da je vezaj na desni strani tipkovnice ob tipki Shift.

POMIŠLJAJ (-), daljša črtica

- se uporablja za zapis predloga od in do (npr. 8.00–12.00, kar preberemo od osmih do dvanajstih), to je enodelni predložni pomišljaj in ga pišemo stično, brez presledkov.
 - nadomešča vejico v povedi (npr. Otroci – ki so dopolnili 6 let – bodo postali prvošolci.), to je dvodelni pomišljaj in ga pišemo nestično, s presledkom.
 - v priimkih, vzdevkih, krajih – zapisujemo nestično, to je s presledkom (npr. Zofka Kveder – Jelovšek, Janez Hočevar – Rifle, Šmarje – Sap).
- Za naštevaje v stolpcih ali zapisih po alinejah praviloma uporabljamo pomišljaj (-), dovoljen je tudi vezaj (-).

Ker večino besedil tipkamo, je dobro vedeti, da je pomišljaj mogoče napisati s tipko Ctrl in minus, Ctrl in 0150 ali pa ga poiščemo med simboli. Še mnemotehnika za zapomnitev – če kaj pomislimo, premislimo, za to potrebujemo daljši čas, torej je pomišljaj daljša črtica.

Danes je boljši dan – pridobimo novo znanje in prispevajmo k boljši pisni rabi materinščine.

Nepričakovano povabilo

BESEDILO: MIRA SMRKOLJ

Je prijeten, ne prevroč, poletni dan. Z možem se ustaviva v znani gostilni v Beli krajini. Gostov ni veliko, zato si lahko izbereva mizo. Usedeva se na sončno stran in na takšno mesto, da imava pregled na vse strani. Po naročilu uživava v krasnem razgledu.

Kmalu se izza vogala pripeljejo: na prvem motorju dva moška, na drugem pa dva moška in ženska, ki sedi v sredini med njima. V glasnem smehu stopijo z motorjev in se napotijo k stopnicam gostilne. Vsi se obrnemo proti njim, natararica obstane s pladnjem v rokah. Vidi se, da jih pozna in se jih razveseli. Glasno nas pozdravijo, nekateri v gorenjskem narečju, drugi v štajerskem. So hrupni in vpadljivega videza. Dva moška sta visoke postave in bolj krepka kot ne, druga dva majhne postave z bujnimi lasmi, ženska je vitka z zanimivim obrazom, prifrknjenim nosom. Lase ima spete v čop, opleta z njim sem in tja in vsakemu od nas nameni prijeten nasmeh. Pri izbiranju mize stresajo šale. Dva izbereta mizo na sončni strani, trije pa na senčni in se tako usedejo. Dogovarjajo se kar čez cel prostor in ugotavljajo, da bi morali sedeti skupaj. Nekajkrat se presedejo in končno obsedijo skupaj za eno mizo.

Beseda da besedo in kmalu klepetava z njimi, kot bi se poznali že vrsto let. Kosilo nama hitro mine. Ko se poslavljava, dobiva nepričakovano povabilo od največjega izmed njih:

»Vabim vaju na vikend, ki ga imam v goricah nad gostilno, na moje – domače vino in domačo salamo. Ponudba velja samo enkrat, na vaju je, ali bosta povabilo sprejela ali ne. Odločiti pa se morata takoj.«

Spogledava se, se nemo sporazumeva in oba hkrati rečeva, da sprejmeva povabilo. Obema so všeč ljudje in njihov humor in odločiva se zaradi njih, ne zaradi vina in salame.

Trije prisedejo k nama v avto, ostala dva se peljeta pred nami z motorji in občasno zanalašč vijugata sem in tja in se spakujeta.

Čez čas stojimo ob dveh sodih. Gostitelj reže salamo in kruh na leseni deski, štajerska deklica nataka vino. Je malo negotova in pri nazdravljanju kar dvakrat razbije kozarec. Nič se ne sekira, gostitelj tudi ne. Dekle gre po drug kozarec in reče: »Kaj pa je ena kupica proti življenju?! A je tako?« Seveda ji vsi pritrdimo.

Potem si začnemo pripovedovati zgodbe iz svojega življenja. Vsak pove nekaj hecnega, kar se mu je zgodilo. Gostitelj izzove svojega soseda Toneta, naj nam pove svojo lovsko zgodbo. In ta nemudoma začne.

Prijatelji lovci smo se zmenili za nedeljski dopoldanski lov. Že dolgo nismo bili skupaj, pa smo

se po telefonu dogovorili, da je res že čas, da se dobimo. Saj drugi lahko pridejo, le Milan, ki je kirurg v Ljubljani rabi več dogovarjanj, saj nikoli ne ve, ali bo ob dogovorjenem času prost.

Tiste nedelje smo bili vsi že pripravljeni in ker Milana še ni bilo, ga je eden od nas poklical. Dolgo se ni oglasil, a ko se je, mi je povedal, da ga nekaj časa še ne bo in da mora še nekaj dokončati. Bo telefoniral, ko bo odrinil iz Ljubljane. Vso lovsko opremo ima pripravljeno že v avtu.

Ne vem, kaj mi je takrat bilo, začel sem se igrati s puško, jo pregledovati, občudovati. Obrnil sem jo proti tlom. Kar naenkrat pa je počilo in močno me je zbolelo. Pogledal sem proti škornju, v njem je bila luknja in takrat je že prvi sosed planil v sobo. Potegnil mi je škorenj z noge in videl, da imam prestreljen palec. Očitno sem nehote pritisnil na petelina. Nekdo je telefoniral še drugim kolegom in kmalu so bili vsi pri meni.

»Peljali te bomo v zdravstveni dom,« so rekli.

»Ne, tja ne grem. Nikamor drugam ne grem, kot k Milanu. On me bo operiral.«

Poklicali so Milana. Ko se je oglasil, je bil že nejevoljen: »Pa saj sem rekel, da bom jaz poklical, ko bom vse opravil. Kaj ste tako neučakanil? No, saj sedaj sem končno prost in se bom odpeljal.«

»Ne, ne, ostani tam! Mi bomo prišli k tebi, takoj. Tone si je prestrelil prst in hoče, da ga ti operiraš.«

Milanu najprej ni bilo jasno, o čem govorijo. Počasi je dojel, kaj se je zgodilo in uvidel je, da z lovom ne bo nič. Počakal jih je v svoji ordinaciji. Po prihodu so Toneta odpeljali v operacijsko dvorano. Naj se je Milan še tako trudil, prsta prijatelju ni mogel rešiti.

»Nazaj na Dolenjsko so me pripeljali brez palca na nogi,« je sklenil svoje pripovedovanje.

Ker se je Tone zraven veliko smejal, pa tudi drugi, sem že posumila v resničnost zgodbe.

Rečem: »Ali je bila to ena lovška ali je bilo res?«

Potegne nogavico s stopala in lahko se prepričam v resničnost zgodbe. Med pripovedovanjem je bilo veliko humornih in verjetno dodanih vložkov, a prsta na nogi ni bilo.

Pa smo spet nazdravljali. Spet je šla kakšna kupica, pa ... Kaj je ena kupica proti življenju! Tone pa je še dodal: »Kaj pa je en prst manj proti življenju!«

Tudi vi pišete zgodbe, povesti, pesmi ...?

Vabimo vas, da nam pošljete svoja literarna dela v objavo. Izbor med prejetimi deli bo opravila strokovna komisija. Če boste želeli, lahko prejmete mnenje komisije in pregled lektorskih popravkov. Vsi želimo biti še boljši, kaj ne?

uredništvo

V pričakovanju pomladi – gregorjevo

BESEDILO: TATJANA ČOP, FOTOGRAFIJA: TD RAČA

Dva razloga sta, da smo prispevek o gregorjevem umestili pred člankom o valentinovem. Prvi je ta, da se spomnimo, da je gregorjevo »stari« praznik ljubezni, saj velja, da se na ta dan ptički ženijo. Drugi namen pa je, da vas poskušamo vsaj malo »pogreti«, saj bo ob izidu pričujoče številke pomlad od nas oddaljena bolj, kot bi si želeli.

Iz julijanskega v gregorijanski koledar

Po starem julijanskem koledarju se je na gregorjevo, 12. marca, začela pomlad. To je za časa življenja 64. papeža Gregorja I. (svetega Gregorja) še kolikor toliko držalo. Vendar se je v julijanskem koledarju v naslednjih stoletjih nabralo toliko napak, da je moral soimenjak sv. Gregorja, papež Gregor XIII, naročiti korenito spremembo koledarja, saj se je enakonočje vedno bolj premikalo naprej. Tako so v gregorijanskem koledarju odvečne dneve nadomestili s preskokom dni ob uvedbi koledarja. Od takrat je začetek koledarske pomladi 21. marca.

Ptički, ljubezen in luč

Vsako leto smo konec februarja, začetek marca že vsi pošteno naveličani zime, mraza, vlažnih noči in sivih dni. Gregorjevo, 12. marca, je vedno označevalo začetek toplejših in daljših dni, zjutraj pa se ni več potrebno naprezati, da bi morda sem ter tja, nekje v daljavi zaslišali ptičke peti. Sonce bo izza horizonta osvetlilo pokrajino že okoli šeste ure, vstalo pa bo slabe pol ure kasneje. Dan bo vztrajal skoraj dvanajst ur. Veliko razlogov za veselje in nov začetek – tudi v ljubezni. Poleg mladih in ljubiteljev narave in ptičev, so se gregorjevega nekdanj veselili še obrtniki. Ko se je dan podaljšal, so obrtniki lahko ugasnili sveče, petrolejke in druge vire svetlobe, ki jim je od pozne jeseni dalje pomagala pri delu, obenem pa tudi kvarila vid. Marsikje je bila navada, do so ljudje na gregorjevo v bližnje potoke spustili gregorčke – različno oblikovane hišice, ki so plavale na vodi, v njih pa so bile sveče. Gregorčki, ki so po vodi s seboj odnesli luči, so tako simbolno pomenili začetek časa, ko so lahko obrtniki zopet delali ob dnevni svetlobi. Ta navada se je ponekod ohranila oziroma so jo ljudje ponovno oživelili.

Gregorčki na Rači

V Turističnem društvu Rača, v sosednji domžalski občini, so se pred več kot petindvajsetimi leti odločili, da običaje ob gregorjevem predstavijo

otrokom in odraslim. Predsednica TD Rača Ana Šlibar nam je povedala, da so zadnja leta v osnovni šoli Krtina začetek marca skupaj z otroki pekli ptičke iz kvašenega testa, starše in otroke pa navdušujejo za izdelavo gregorčkov iz naravnih materialov, ki plavajo na vodi. To so deščice, lubje hlodov, v snopiče povezane veje. Hiške, v katerih je svečka, se lahko lepo naredijo tudi iz kartona. Na gregorjevo je nato sledilo spuščanje gregorčkov pod kmetijo Kepec (Zalog pod Sveto trojico) po Rači oziroma po kanalu, ki je nekdanj usmerjal vodo na mlin. Na koncu kanala je zapornica, kjer gasilci gregorčke poberejo iz vode. Turistično društvo Rača bo letos žal že drugič moralo odpovedati spuščanje gregorčkov, upajo pa, da se jim bomo lahko ponovno pridružili prihodnje leto.

Ustvarjalni izziv

Vredno izida Novic bodo v šoli šolarji prvih treh razredov. Seveda obšolskih dejavnosti še nekaj časa ne bo, kdaj se bodo vrnili ostali šolarji, pa je tudi še neznanka. Časa za izdelovanje gregorčkov je torej dovolj. Domišljija (predvsem, ko jo spodbudimo s kakšno zgodbo) pa je brezmejna in hitro dobi krila. Gregorčke, ki bodo res izključno iz naravnih materialov, lahko spustite po Rači ali Drtijsčici, ali v kakšen manjši potok. Prej in med plavanjem pa le naredite kakšno fotografijo in nam jo pošljite v objavo.

Želim vam čim bolj kratkočasno čakanje na pomlad!

Valentinovo

BESEDILO: BRANIMIR MIKULAŠ

Decembrsko novoletna praznovanja so mimo in že nas čakajo tista, ki so namenjena pričakovanju pomladi: valentinovo, pust, gregorjevo ... Zima je čas, ko dela na polju počivajo. Obenem nas še pandemija ovira pri prostem gibanju. Zato se bolj posvečamo drug drugemu, družini, ljubezen pa tako ali tako ne pozna meja.

Za ljubezen je primeren vsak dan

Pa vendar je najbolj »razvpit« ljubezenski praznik prav valentinovo. Mnogi pravijo, da smo ga uvozili iz Amerike, pa to povsem ne drži. Res pa je, da so ga Američani močno skomercializirali. Najbližji dokaz, da je sveti Valentin že dolgo »prisoten« na Moravškem, je naša cerkev na Limbarski gori, ki že od leta 1667 privlači romarje, da se Valentinu zahvalijo ali priporočijo za ljubezen.

Zelo priljubljena je bila Limbarska gora že v času J. V. Valvazorja, ki ji je posvetil kar nekaj besed.

Kdo je sveti Valentin?

Sveti Valentin je bil škof iz Ternija, ki se je kasneje preselil v Rim. Živel je na prehodu iz drugega v tretje stoletje. To je čas mogočnega rimskega imperija in čas, ko je bilo krščanstvo še preganjano. Šele leta 311 je cesar Konstantin Veliki priznal krščanstvo. Tudi Valentina so rimski vojščaki ujeli in je pod Klavdijevo vladavino umrl mučeniške smrti.

Valentin je bil znan po dobroti in zato priljubljen. Pripisuje se mu dar spreobrnjenja grešnikov in dar čudeža nad bolniki. Zato je priprošnjik zoper telesne slabosti in kužna obolenja, priporočajo pa se mu tudi božjastni bolniki. Je tudi zaščitnik romarjev.

Ljudski pregovor pa pravi, da ima sveti Valentin ključke od korenin. Torej je znanilec pomladi, zavetnik čebelarjev in mladostnikov. Posebej se mu priporočajo mladoporočenci in zaljubljeni, ne glede na starost. Znati resnično in iskreno ljubiti je vrlina.

Čaščenje Valentina, rimskega mučenca, je pri nas razširjeno. Na Slovenskem nosi njegovo ime enajst cerkva ter še več oltarjev in kipov. Med najbolj znanimi »Valentinovimi« cerkvami je prav božjepotna cerkev svetega Valentina na Limbarski gori nad Moravčami, delo ljubljanskega baročnega arhitekta Gregorja Mačka.

Limbarska gora

Že okrog 1156. leta so se v bližini utrdili limbarski gospodje. Ime so dobili po gradu, ki so ga imenovali Lilienberg (hrib lilij). Čas zidave prve limbarske

Auguste Rodin,
Poljub (Le Baiser),
marmor,
181,5 x 112,5
x 117 cm,
Pariz,
Rodinov muzej

cerkve bi lahko povezali z zidavo gradu, a za to ni nobenih oprijemljivih podatkov. Prvič je omenjena leta 1667, ko je bila postavljena predhodnica današnje baročne lepote. Ker je prihajalo vedno več romarjev, je postala premajhna. Posebno še potem, ko je papež Klemen XI. leta 1718 potrdil ustanovno listino bratovščine sv. Valentina s sedežem pri cerkvi. Njena gmotna podlaga je pomagala, da so se odločili tu gori zidati novo cerkev. To delo so zaupali takrat najbolj znanemu gradbeniku Gregorju Mačku.

Tako kot takrat, **Limbarska gora vabi** tudi zdaj. Vendar moramo letos biti zaradi pandemije še posebej pozorni in spoštovati razdaljo med ljudmi, nositi zaščitno masko in upoštevati ostala pravila. Ko to pišem (18. januarja) smo še vedno v črni coni, ki prepoveduje večje zbiranje in vse prireditve. Zaradi teh razlogov moravska župnija organizira sveto mašo na Limbarski gori v nedeljo, 14. februarja 2021, ob 10. uri, tako da bo notranjost cerkve zaprta za javnost. Mašo si boste lahko ogledali na youtube »župnija Moravče«. V kolikor bo prišlo do spremembe najavljenega dogodka, boste obveščeni na župnijski spletni strani.

Praznujmo valentinovo v zavetju dom

Omejitveni ukrepi ne smerjo preprečiti, da bi pozabili na praznik ljubezni. Privoščimo si praznično kosilo ali večerjo. Lahko jo pripravimo sami, po predlogih in ob pomoči priznanega kuharja Jureta Kren Korošca ali pripravo hrane prepustimo Gostilni in piceriji Pri Jurku.

Jurkovi

Valentinovi meniji

Gostilna in picerija pri Jurku
Trg svobode 15

GOSTILNA IN PICERIJA

V soboto, 13. februarja,
in v nedeljo, 14. februarja, bomo za vas
pripravljali **Valentinove menije za dve osebi**.
Naročila sprejemamo do 11. februarja.

MENI

1

PREDJED

popočena mozzarella s pršutom na rukoli,
češnjev paradižnik

GLAVNA JED

ramsteak na žaru z jajcem,
pečen krompir in zelenjava

SLADICA

Valentinova tortica

(30 € za 2 osebi z dostavo)

MENI

2

PREDJED

popočena mozzarella s pršutom na rukoli,
češnjev paradižnik

GLAVNA JED

tunin file na morski rižoti

SLADICA

Valentinova tortica

(30 € za 2 osebi z dostavo)

MENI

3

Jurkova mesna plošča za 2 osebi
(25 € za 2 osebi z dostavo)

Menije naročite s klicem
na telefon št. (01) 723 28 83
ali 040 144 783

Valentinov izziv za ustvarjalne gurmeje!

Jure Kren Korošec

Pandemija COVID-19 nam že skoraj leto dni
preprečuje obiske priljubljenih gostišč in
restavracij in uživanje v njihovi okusni hrani.

Jure Kren Korošec iz Negastrna je podal
nekaj predlogov valentinovih menijev.

Pri pripravi vam lahko pomaga. Za nasvete
in pomoč je na voljo od ponedeljka do petka
od 9. do 13. ure na telefonu številka 051 26
39 42. V prihodnje bomo te in druge dobrote
lahko uživali tudi izpod Juretovih rok.

MESNI MENI

- domača piščančja pašteta obdana
s peteršiljevimi drobtinami
ob zimski mladi solatki in brusketo
- zametna bučna capuccino juha
- počasi pečen telečji steak z moravškim
zeliščnim štrukljem,
mlado sotirano zelenjavo in vinsko omako
- bela čokoladna tortica z malinovim
sorbetom, melisin biskvit in prah bele
čokolade

RIBJI MENI

- tatarec lososa in dimljene postrvi
z domačo skutico, odišavljeno s hrenom,
lososov kaviar in čips rdeče pese
- ribja juha z julliene zelenjavo, školjkami
in žafranom
- pečen brancinov file na porovi rižotki
posut s prahom črnih oljk
- bela čokoladna tortica z malinovim
sorbetom, melisin biskvit in prah bele
čokolade

VEGETERIJANSKI MENI

- marinirana zimška solatka na cvetačni
kremiti z medenim dresingom
in pečenimi štručkami, posutimi
s praženimi bučnimi semeni
- zametna bučna capuccino juha
- zelenjavni zvitek (brick) na grahovem
pireju obogaten s poprovo meto
in mikro zelišči
- bela čokoladna tortica z malinovim
sorbetom, melisin biskvit in prah bele
čokolade

IMAKSO (IMAKS)

POLJUDNOZNANSTVENEMI PISATELJ /
PEDAGOG / KULTURNIK /
PLANINEC

1875-1933

Znameniti znanstveniki iz Moravške doline

BESEDILO: BOGOMIL BRVAR

V decembrski številki Novic smo predstavili dr. Jožeta Lavriča, v januarski številki smo rubriko Znameniti Moravčani posvetili poljudnoznanstvenemu pisatelju, pedagogu, kulturniku in planincu Maksu (Maks) Pirnat, domačinu z gradu Tuštanj.

Tega znamenitega Moravčana je v Novicah iz Moravške doline, predstavila že Marta Gorjup pred 17 leti.

Fotografiji sta last Petra Pirnata, lastnika gradu Tuštanj, pranečaka Maksa Pirnata.

PIRNAT

Življenje

Makso (tudi Maks) Pirnat se je rodil 24. septembra 1875 na gradu Tuštanj kot prvorojenec od šestih otrok očetu Luki in materi Ani Marjani, roj. Resnik. Makso je dobil še dva brata in tri sestre. Osnovno šolo je obiskoval v Moravčah, gimnazijo pa v Ljubljani in leta 1896 opravil maturo z odliko. Študij je nadaljeval na Dunaju, kjer je dve leti študiral klasično jezikoslovje, nato dve leti pravo. Preselil se je v Gradec, dve leti študiral slavistiko pri profesorju Karlu Štreklju, znanem slavistu in zbiratelju ljudskih pesmi. Študij je zaključil s profesorskim izpitom leta 1902. V letih 1900 in 1901 je služboval kot pripravnik v Kranju, od leta 1902 pa kot pravi učitelj na realki v Idriji.

Idrijska mestna občina je leta 1901 ustanovila idrijsko in obenem prvo slovensko realko.

Makso Pirnat je v Idriji spoznal učiteljico Ano Lapajne, hčerko ustanovitelja veletrgovine s čipkami in se z njo poročil leta 1903. V zakonu so se jima rodili štiri otroci.

Prvorojenec Nikolaj je postal kipar, grafik, časnikar in leta 1945 profesor na takratni Akademiji za upodabljajočo umetnost v Ljubljani. Janez Pirnat, Nikolajev sin, je tudi znani kipar, ki je ustvarjal v Sloveniji in v Istri.

Makso Pirnat je bil od leta 1905 do 1921 profesor na gimnaziji v Kranju, nato je dobil mesto na realni gimnaziji v Ljubljani, a je bil začasno dodeljen realki v Mariboru, kjer je ostal dve leti. Zaradi bolezni je profesorsko mesto zapustil in se leta 1926 upokojil in nato veliko časa preživel na gradu Tuštanj, kjer je sedanji lastnik Peter Pirnat, pranečak Maksa Pirnata, v spomin nanj uredil spominsko sobo v okviru grajskega muzeja. Veliko je potoval po Dolenjski in Gorenjski.

Avtor člankov in življenjepisa Jurija Vege

Maks Pirnat je že kot dijak pripravil praznovanje 400-letnice gradu Tuštanj in v svojem nastopu že takrat pokazal, da bo odličen retorik (Novice iz Moravške doline, 21, 2020, št.6, str. 21).

Študij klasičnega jezikoslovja (grščina, latinščina), prava in slavistike so dale profesorju slovenščine Maksu Pirnatu široko obzorje znanja, s katerim je ustvarjal kot poljudnoznanstveni pisatelj. Pisal je o znanih Slovencih, o Idriji, kjer je preživel pet let, o Kranju in seveda o Moravški dolini, na katero je bil vse življenje močno navezan. V člankih, objavljenih v različnih časopisih, je ustvaril pravi slavospev Moravški dolini. Tudi ko je pisal o drugih krajih ali ljudeh, je rad dodal vsaj kak stavek o Moravški dolini, kot avtor člankov pa se je podpisal *Makso Pirnat, Moravčan*. Bil je odličen opazovalec, zelo podrobno je znal opisati dogodek, srečanje, bralca kar prevzame vzdušje, ki ga je takrat doživljal Pirnat. Zelo močno je bil navezan na rojstni Tuštanj.

Vesel in židane volje in mladostno razposajen, kadar sem zahajal na počitnice in je moje mlado srce tako koprnelo po domači vasi; otožen in zamišljen, kadar je bilo treba dati slovo rojstnemu kraju in se vrniti v šole. Pa se je nisem nagledal te pokrajine. Vsakokrat se mi je pokazala v novi lepoti, ki je prej nisem opažal, in se mi odkrila v zanimivih obrisih in konturah, katerih prej nisem videl. In kaj čuda, da se me še sedaj, ko je dijaška zlata doba davno za mano, večkrat polasti neutešljivo hrepenenje po tej okolici. In tedaj se otrem vsega dela in vseh skrbi, pa jo mahnem doli proti Domžalam in proti Brdu (Pokrajinsko ozadje Jurčičevih "Rokovnjačev", Slovan, 9, 1911, št. 11, str. 325-326).

Njegove članke je objavljala literarni mesečnik *Dom in svet*, osrednji literarni mesečnik *Ljubljanski zvon*, časniki *Laibacher Zeitung*, *Slovenski narod*, *Slovenec*, *Slovenski list*, *Jutro koledarji Mohorjeve družbe* in *Planinski vestnik*. Pisal je za *Izvestije idrijske realke* in v časopis kranjske realke.

Ob 150-letnici rojstva Jurija Vege je Makso Pirnat spisal njegov življenjepis, ilustrirano knjigo z naslovom *Jurij baron Vega : slovenski junak in učenjak : življenjepis*, je izdala Družba sv. Mohorja v Celovcu leta 1906 kot separat Koledarja.

Za naslove vseh člankov, ki jih je napisal Makso Pirnat, ni prostora, v sistemu COBISS lahko bralec najde 11 njegovih člankov.

Planinec

Makso Pirnat je bil velik ljubitelj narave in vnet planinec. Že kot profesorski pripravnik v Kranju se je leta 1900 včlanil v Kranjsko podružnico Slovenskega planinskega društva. Planinsko društvo Idrija je 12. junija 2019 slovesno praznovalo 115-letnico društva in je med najstarejšimi planinskimi društvi v Sloveniji. Pobudnik in ustanovitelj Idrijske podružnice Slovenskega planinskega društva je bil Makso Pirnat, profesor na idrijski realki, 11. januarja 1904 v idrijski čitalnici. Prvi občni zbor, 9. aprila 1904, je že sprožil zamisel za gradnjo koč na Javorniku in 4. avgusta 1907 je bilo odprtje Pirnatove koč na Javorniku. Italijanske oblasti so po 1. sv. vojni razpusile vsa društva na idrijskem, planinsko društvo je bilo obnovljeno 1946 in to je 20. julija 1952 odprlo novo večjo Pirnatovo koč na Javorniku, prvotna je

Naslovnica spominske knjižice Narodna čitalnica v Kranju (1863 - 1913), posvečena ob petdesetletnici delovanja

Časopis *Slovenski narod* je že dan po njegovi smrti objavil žalostno novico.

Nikolaj (Niko) Pirnat (1903-1948)

KIPAR, RISAR, PESNIK, ILUSTRATOR,
KARIKATURIST, LITERAT

Nikolaj, sin Maksa Pirnata, je po maturi na idrijski realki odšel v Zagreb na umetnostno akademijo in leta 1925 končal tudi specialno kiparsko šolo pri znanem hrvaškemu kiparju in arhitektu Ivanu Meštroviću. Leto dni se je izpopolnjeval v Parizu. Do 2. sv. vojne je deloval kot risar v uredništvu časopisa Jutro. Po kapitulaciji Italije se je vrnil iz internacije v taborišču Gonars in se pridružil partizanom, kjer je vodil oddelek za likovno propagando pri Glavnem štabu.

Leta 1945 je bil imenovan za rednega profesorja risanja na novoustanovljeni Akademiji za upodabljaljočo umetnost v Ljubljani.

Ustvaril je številne kiparske portrete (General Rudolf Maister, igralec Danilo, Anton Aškerc, Ivan Cankar, Josip Jurčič in drugi), spomenike (Idrijski kipar, Kralj Matjaž na Peci), portrete in figuraliko v oljnem slikarstvu.

Vrh je dosegel s knjižnimi ilustracijami (Župančičev Ciciban, Don Kihot, Finžgarjev "Gospod Hodournik" in drugimi).

Uveljavil se je tudi kot prigradniški, polemični, satirični in politični pesnik.

Razstavljal je v Parizu, Zagrebu, Beogradu in v Ljubljani.

Kralj Matjaž

Mati z otrokom, 1928

Pirnatove risbe in karikature slovenskih umetnikov s področja gledališča, glasbe in književnosti so izrednega dokumentarnega in kulturno-zgodovinskega pomena.

Umrli je v Ljubljani.

Vir: Stelè, Francè: Pirnat, Niko (1903–1948). Slovenska biografija. SAZU, ZRC SAZU, 2013. Pridobljeno na: <http://www.slovenska-biografija.si/oseba/sbi429830/#slovenski-biografski-leksikon>

že skoraj razpadla. Pirnat je med bivanjem v Idriji pisal tudi za časopis Planinski vestnik. Zanimiva je njegova pripoved *Magdalenska gora pri Idriji*, v kateri je opisal planinsko pot, ki jo je skupaj s prijateljem prehodil do Magdalenske gore nad Idrijo. S prihodom v Kranj se je Makso Pirnat včlanil v Kranjsko podružnico Slovenskega planinskega društva.

Pobudnik ustanovitve muzeja v Kranju.

Makso Pirnat se je med šestnajstletno profesuro na kranjski gimnaziji zapisal v zgodovino muzejske dejavnosti na Gorenjskem. Ob praznovanju 65-letnice Gorenjskega muzeja, leta 2018, so zapisali:

Zbirke Gorenjskega muzeja, ki so nastajale skozi desetletja, so danes podobne tistim, ki jih je Makso Pirnat načrtoval že pred sto leti in več. V ospredje je postavil gradivo, ki se nanaša na življenje in delo zaslužnih Kranjčanov in posameznikov, ki so v mestu živeli. Dr. Francetu Prešernu je v muzeju namenil poseben oddelek ...

Maks Pirnat je namreč že leta 1907 predlagal, da mestna občina ustanovi krajevni muzej.

V Kranju je Makso Pirnat spisal spominsko knjižico ob petdesetletnici Narodne čitalnice. Od njegovih člankov, ki jih je napisal v Kranju, naj omenim članek v nadaljevanjih *Dr. Janez Mencinger* v Kranju, objavljen v Slovanu. Makso Pirnat je bil v Kranju zelo ugledna osebnost, imel je veliko prijateljev, med njimi Ivana Tavčarja. Zanimiva je Pirnatova pripoved *Pri Ivanu Tavčarju na Visokem*, objavljena v literarno kulturni reviji *Odmevi slovanskega svet*, leta 1932.

Slovo

Makso (Maks) Pirnat je umrl v Ljubljani 6. januarja 1933 in je tam tudi pokopan.

Časopis *Slovenski narod* je že dan po njegovi smrti objavil žalostno novico. Med drugim je zapisano tudi: *Z Maksom Pirnatom je izginil velik slovenski bohem, ki je to ime tudi pošteno zaslužil. Z mehko in ljubeznivo satiro je nosil življenje, s svojim bohemstvom je pa oplodil mlajšo generacijo, za romantiko in poezijo svobodnega življenja. Zlasti pesniški duši in vzornemu vzgojitelju hvaležen spomin!* (*Slovenski narod*, 66, 7. januar 1933, št. 5, str. 4).

Viri so na voljo v uredništvu.

Makso Pirnat Prešeren v Moravčah Spominska črtica.

rug za drugim mi odhajajo s tega sveta prijatelji, sosedje in znanci v mojem rojstnem kraju. Nabralo se jih je že precejšnje število tistih, katere sem bil ob odhodu v tuji svet ostavil doma čile in krepke, veseleče se svojega zdravja in svoje lepe Moravške doline, ki so pa v teku dolgih let mirno pozaspali v smrtno spanje.

Najprvo je zgrmel v zgodnji grob orjaški sosed Rjavšek. Pred odhodom v ljubljanske šole me je še kaj lepo ostrigel na balin in obljubil, da me o postu obiše v Ljubljani in mi prinese za pirhe sladkih milih rožic. A prišel je post, in Rjavška ni bilo v Ljubljano. Umrl je nenadne smrti v gozdu. Za Rjavškom je šel moj stari ded — nepozabni Peletov oče. Kmalu za njim se je poslovil prijazni mejaš Molek, tisti, ki je znal tako umetno igrati in bobnati s prsti po mizi. Moj boter Brdar se je upiral smrti nad osemdeset let, naposled pa je tudi njega strla bela žena in dati je moral slovo svojemu prijaznemu domu, bujno rastočim svojim gozdom, ki se pričenjajo takoj nad njegovo hišo, ter oditi tja doli na moravško pokopališče, na katero se tako lepo vidi izpred praga Brdarjeve hiše.

Pričetkom letošnje zime se je naveličal življenja tudi nad devetdeset let stari Martinka v Moravčah. Bil je najstarejši mož v obsežni moravški župniji, Martinkova hiša stoji na tisti strani moravške vasi, koder prihajamo vanjo mi Tustanci in z nami vred Vrhpoljci, Javorščani, Trojičani in velik del Zagorjanov.

Starega Martinka sem spoznal, ko sem bil začel hoditi v ljudsko šolo v Moravče. Bil vam je to majhen, precej rejen mož. Na obličju se mu je po navadi brala zadovoljnost in dobra volja, kateri je dajal duška z glasnim žvižganjem. Redno je imel pri sebi njuhalni tobak in ga rad vsakemu ponudil, s komer je že prišel skupaj. Natančneje sem se seznanil z njim, ko smo se on, njegov sin France iti jaz vozili skupaj na našem vozu v Ljubljano v šolo ali pa domov na počitnice. V tistih lepih časih še ni drdrala nova kamniška železnica, katero sedaj porabljajo moravški dijaki. Mi smo se, dokler smo bili še premladi in preslabi za pot, vozili z vozom od doma pa noter v Ljubljano. Bile so to lepe vožnje po gladki Dunajski cesti in nič nam ni delo, kadar smo zavili z mogočne Dunajske ceste na naše moravške razdrapane kolovoze, po katerih so se nam pošteno pretresle kosti. Na teh vožnjah sva se bila torej še natančneje seznanila in spoznala z Martinkovim očetom. Dobra znan-

ca sva ostala tudi tedaj, ko sem pohajal še višje razrede srednjih šol in naposled odrinil na dunajsko vseučilišče. Kolikokrat sem prenočil v njegovi hiši pri njegovem sinu Francetu, svojem šolskem tovarišu, kadar me je zahitela noč v Moravčah in se mi ni ljubilo po noči hoditi v pol ure oddaljeno rojstno vas — Zgornji Tustan. In še danes se z veseljem spominjam tistih prijetnih večerov, ko smo pri Martinku kuhali čaj ali včasih celo napravili kako jed, seveda po svojih originalnih receptih. Domači sin Anzelj, sloveči godec, nas je zabaval s svojimi burkami in s svojim pristnim moravškim humorjem, stari Martinka je pa sedel tam na zapečku in se dobrohotno smejal naši mladostni razposajenosti.

Ej, to so bile vesele ure, kakor so bile prijetne tudi tiste ure, katere smo presedeli včasih na klopi pred Martinkovo hišo in poslušali starega hišnega gospodarja, kateri nam je vedel povedati vedno toliko lepega in toliko zanimivega iz tistih časov, ko je po Moravški dolini gospodaril stari rod, osoren sicer, a dobrodušen, semintja malo ošaben, kakor je že sploh Gorenjecem prirojeno, a živeč v lepi slogi in medsebojni prijaznosti. Kako si je starec večkrat pozelel nazaj teh lepih dni, ko je vladal po celi dolini duh edinosti in ni bilo sledu o tisti prepirljivosti in o umetno vzgojenem sovraštvu, ki razdvaja danes vasi in ruši celo lepi družinski mir.

Tako sva sedela s starim Martinkom pred njegovo hišo nekega septembrskega večera leta 1900. Po vročem dnevu je nastopil prijeten hlad. Solnce se je poslavljaljo od Limbarske gore; po Grmačih so se tiho plazili zadnji njegovi žarki, doline se je prijemala pa že lahna senca. Krepki kmečki fantje so mimo naju vozili mogočno naložene vozove dišeče otave, za vozovi pa so stopala brhka dekleta, ena z grabljami na plečih, druga noseč posodo, v kateri je gospodinja prinesla koscem prigrizek, ki se daje delavcem ob štirih popoldne in katerega pri nas imenujejo popoldanico. Midva z Martinkom sva zadovoljno ogledovala vračajoče se kosce, pozdravljala jih in jim odzdravljala ter kramljala o starih in novih zgodbah.

Tekom pogovora nama nanese govorica na veselico, katero smo nameravali dijaki napraviti v prid Prešernovega spomenika v Lukovici na bližajoči se Mali Šmaren.

Ko omenim Prešernovega imena, se možu razjasni lice, vidi se mu, kakor bi se zatapljal v davne, davne spomine. Potem pa pravi: „No, imenitnega pesnika Prešerna sem jaz osebno poznal. Jaz ga vprašam: „O, to je pa zanimivo! Kje sta pa zadela skupaj?“

Mož začne pripovedovati: „Tukaj v Moravčah je bil, in tukaj sem se seznanil z njim. Bilo pa je to takole. Tega bo že šestdeset let, ko se pripeljeta nekega poletnega dne dva gospoda iz Ljubljane in obstaneta v tedaj najbolj sloveči moravški gostil-

ni „na Mlaki“. Tam je sedanja Klopčarjeva gostilna. Pri nas doma že ne vem, kakšno delo smo imeli. Kar dobim jaz in pa moj brat, ta, ki je bil pozneje oženjen pri Robovcu v Rudniku, z Mlake naročilo, naj prideva tja. Tam da sta dva gospoda, ki bi rada, da bi jima midva zapela kake domače fantovske pesmi, katere onadva zapisujeta. Po naju sta zato poslala, ker sva bila midva tedaj najboljša pevca v celi Moravski dolini. Midva se ne obotavljava dolgo. Popustiva delo, se nekoliko preoblečeva in stopiva radovedna proti Mlaki, kjer je tedaj stregla domačim in tujim gostom prijazna in zgovorna domača hči Pepca. Vstopiva v gostilno.

V kotu pri beli javorjevi mizi sedita tista dva gosposko oblečena Ljubljana. Prijazno naju pozdravita in povabita, naj prisedeva. Bila sta jako prijetna možaka, stara tako okoli štirideset ali malo čez. Zato smo se tudi hitro razumeli in spustili v živahen pogovor, posebno ko nam je dobro vino, ki se je točilo na Mlaki, razvezalo jezike.

Gospoda seveda kmalu napeljeta govor na domače pesmi, katere smo tedaj prepevali fantje. Rečeta tudi, da naj pokličeva še par drugih fantov moravških, s katerimi smo tedaj skupaj popevali. To sva tudi rada storila, da je bil zbor večji in močnejši.

Mi veseli zapojemo eno domačo za drugo. Kar jih znamo, vse mora priti na vrsto. Tisti gospod, ki se je med pogovorom izdal za Kastelica, pridno zapisuje naše popevke in nas večkrat povpraša, če kaj ne razume dobro. Drugi gospod pa, kateri se nam je tudi naposled razodel, da je pravdarski doktor Prešeren iz Ljubljane, nas zamišljeno posluša in včasi tudi malo pritisne k našim glasovom.

Pesem se je vrstila za pesmijo, vmes pa je prihajal na mizo firkelj za firkljem. Prešeren me je prisilil, da sem moral dodati tudi par pesmic, katerim sem zložil napev in besede; kajti tedaj sem še kempeljc, da malo takih. Posebno mu je dopadla tista, katero sem bil zložil enkrat vrh Grmač, ko sem od ondi zagledal lepo Moravško dolino (Martinka mi je tu povedal par pravličnih kitic te pesmi, katerih si pa žal nisem zapisal).

Tako nam je hitro minil dan in napočil večer, Ljubljana sta se morala posloviti in odriniti. Za slovo smo jima zapeli še eno, posebno ganljivo. Pred odhodom mi je naročil Prešeren, naj še zapišem kako pesem, katera nam ta večer ni prišla na misel, in naj mu ta zapisek prinesem v Ljubljano.

Rad sem doktorju izpolnil njegovo željo. Ob prvi priliki, ko sem šel v Ljubljano, sem vzel s sabo zapisek nekaterih pesmi, katerih nismo bili tisti večer zapeli na Mlaki. Poiskal sem Prešerna v Chrobatovi pisarni in mu izročil svojo reč. Doktor je povedal Chrobatu, kdo da sem, in nato me je Chrobat povabil z doktorjem vred k sebi na kosilo. Spočetka sem se branil, kajti med tako visoko gospodo jaz kmečki človek ne bi rad jedel, a naposled sem se moral vdati.

Ko opoldne sedem pri Chrobatu k mizi, prineso naj prvo na mizo mesno juho. Bila je pa baš sobota, katero smo tiste čase praznovali še z ostrim postom. Zato se nekaj časa nočem pritakniti juhe. Ko se mi pa začno gospodje smejati in ko vidim, kako dobro jim gre v slast, začnem tudi jaz jesti.

Imeli smo se pri kosilu prav dobro. Pili smo izborno vince. Dobra kapljica in pa prijaznost gospodov, vse to me je spravilo v židano voljo. Pozabil sem, da sedim med gospodo, in se prav tako dobro imel, kakor bi sedel doma med svojimi vrstniki v gostilni na Mlaki.

Tako sem bil dvakrat skupaj s Prešernom. Pozneje ga nisem več videl. Zvedel sem pa za njegovo smrt v Kranju. Inako se mi je storilo, da je moral tako učen mož pa tako zgodaj iti pod zemljo.

Ta zanimiva črtica iz Prešernovega življenja, ki mi jo je tistikrat povedal stari Martinka, mi je zelo ugajala. Vpletel sem jo v svoj govor, ki sem ga govoril o Prešernu pri zgoraj omenjeni dijaški veselici. Občinstvu je nenavadno dopadlo, ko je zvedelo, da se je mudil slavni pesnik Prešeren tudi v naših domačih krajih.

Poročilo o smrti starega Martinka pa mi jo zopet vzbudilo spomin na Prešernov izlet v Moravče. In tedaj sem sedel in napisal to potezico iz Prešernovega življenja, da jo zvedo tudi širši krogi. Ker že baš govorimo o Prešernu, naj navedem o njem še nekaj, kar sem tudi zvedel od starega Martinka.

Da je bil Prešeren prijatelj navadnih, predmestnih gostilen, to je znana stvar. Nekoč zopet zve o taki gostilni. Točilo se je tam dobro dolensko vino in gostom sta stregli lepi domači hčeri. Eno kakor drugo je mikalo Prešerna. Napoti so nekoč v omenjeno gostilno. Čudno se mu pa zdi, da se gostilničarka kakor tudi njeni hčerki vedejo proti njemu nenavadno tuje in hladno. Komaj da so mu dali pijače. Prešeren si je kmalu raztolmačil stvar. Mislil si je: ženica je najbrže jako pobožna in zato ne bi rada videla, da bi za-hajal v njeno gostilno jaz, razvpit brezverec in bogsivedi kaj še, ter ji morda še naposled odgnal druge poštene goste. Prešeren si je znal pomagati! Ko gre drugič v omenjeno krčmo, vzame s seboj nekega znanca, ki je znal dobro peti in tudi nekoliko na klavir brenkati. Ko prideta v gostilno in naročita pijače, sede Prešernov znanec h klavirju, ki je stal v kotu, začne igrati neko tedaj posebno priljubljeno Marijino pesem, pa še peti. Tudi Prešeren pristopi in pomaga po svoje. Končno se približajo tudi mati in hčeri. Zadnjo kitico so že vsi skupaj peli! Krčmarica se je mahoma izpremenila v svojem vedenju proti Prešernu. Saj je spoznala, da ne more biti napačen človek, ako zna popevati Marijine pesmi. Prešeren je bil poslej še večkrat gost pri pobožni oštirki in pri njenih zalih hčerkah ter je prebil med njimi nekatero prijetno urico.

Tako kot drugi predeli Gorenjske in Štajerske je tudi Moravska dolina po razkosanju slovenskega ozemlja med okupacijske sile leta 1941 pripadla nacistični Nemčiji. Še več, skupaj z Luksemburgom, Alzacijo in Loreno je bilo to ozemlje neposredno priključeno Tretjemu rajhu.

Nacistična oblast je naredila za naše kraje poseben načrt hitrega ponemčevanja, kar je pomenilo ukinitve vsega slovenskega (jezik, šole, knjige, krajevna imena, zgodovina), izselitev najprej slovenske inteligence (večinoma v koncentracijska taborišča), nato pa še ostalih zavednih Slovencev. Mlade fante so rekrutirali v nemško vojsko in jih povečini poslali na vzhodno fronto.

BESEDILO BRANIMIR MIKULÁŠ

„Maščujte me!“

Nikolaj Pirnat

Nikolaj Pirnat, *Maščujte me!* (iz mape *Naša borba*), 1944, linorez; počastitvena razstava, 14. mednarodni grafični bienale, Ljubljana, 1981.

77. let
osvob
Morav

Ustanovitev moravškega bataljona

Pod takimi pogoji je bil odpor zelo težak, težji kot v italijanski okupacijski coni, a se je vendarle dogajal. Tako kot na Kamniškem, v Zasavju in v savinjskem koncu, se je tudi na Moravškem kmalu oblikovala partizanska dejavnost. Štab II. grupe odredov je 17. septembra 1942 ustanovil Moravški partizanski bataljon. Glede na to da je primanjkovalo orožja, se je odpor omejil na sabotažne akcije in na novačenje novih borcev, še posebej tistih, ki so bili na rekrutni listi za nemški Wermacht. Prva naloga je bila, da se nove borce, kar se da varno, pripelje preko Save na Dolenjsko, kjer so bili pogoji za bojevanje boljši. To je bil čas stiske z orožjem, saj je orožje nosil le vsak drugi borec. Lahko si predstavljamo, kako so se počutili borci, ko so padli v sovražnikovo hajko, zasedo ali obroč brez orožja v roki. Stanje se je spremenilo po zgodovinskem preobratu med

Šlandrova brigada na pohodu
čez Menino planino

bletnica oditve 7 č

(23. marec 1944)

II. svetovno vojno: po bitkah pri Stalingradu in El Alameinu ter kapitulaciji Italije.

Zaradi opisanih dogodkov so Nemci še povečali vojaški nabor na mlajše in starejše, kajti primanjkovalo jim je vojakov. Toda ljudje, opogumljeni z preobratom na evropskih bojiščih, so množično odhajali v partizane. Moravški bataljon se je občutno povečal in se preimenoval v Zasavski bataljon. Svoje vojake so pošiljali tudi v druge bataljone. Sami so nadaljevali uporniško dejavnost v naših krajih. Med drugim so napadli postojanke v Dolu, Zgornjem Tuhinju in Moravčah. Izvedli so sabotažo v zagorskem rudniku in uničili gestapovsko šolo v Ponovičah. Zato so postali Nemcem trn v peti. Po številnih hajkah, ki jih je bataljon uspešno prestal, se je februarja 1943 za odih in regeneracijo za krajši čas umaknil na Dolenjsko.

Zgodovinske okoliščine napada na Moravče

Ker je bilo novih partizanov vedno več, so se Moravški (Zasavski), Kamniški in Savinjski bataljon 6. avgusta 1943 na Špiku nad Blagovico združili v Šlandrovo brigado. Njena naloga so bili desanti na gorenjsko-štajerski komunikacijski liniji v zgornji Savinjski dolini, Tuhinju, Črnem grabnu in na Moravškem. Vse to se je dogaja na Gorenjskem in delu Štajerske, torej na nemškem ozemlju kot edini resni odpor v celem Hitlerjevem rajhu. V drugih predelih Štajerske so Nemci še vedno množično mobilizirali Slovence v Wehrmacht.

Zato se je vodstvo 4. operativne cone odločilo, da s Tomšičevo, Šercerjevo, Gradnikovo in Prešernovo brigado sestavi 14. divizijo z nalogo, da oživi in

okrepi odpor na Štajerskem. Po pohodu preko Hrvaške so 6. februarja 1944 vstopili na Štajersko. Po hudih bojih med nemško vojsko in 14. divizijo so Nemci v zimskih razmerah opustili pregon. 25. februarja 1944 je bila naloga opravljena. Divizija se je ponovno razdelila na brigade, ki so se razselile v različne smeri. Povsod so se jim množično pridruževali domačini. Borci Tomšičeve brigade so šli na Moravško in se nastanili na Limbarski gori. Glavni štab slovenske partizanske vojske je 13. marca 1944 ponovno ukazalo aktivnosti na celotnem področju. Tomšičeva in Šlandrova brigada sta dobili ukaz, da zavzameta Moravče. Operativni štab se je sestel na Limbarski gori, kjer je bil izoblikovan dokončni načrt napada: Tomšičeva brigada s Šlandrovim vodom minercev bo napadla Moravče, medtem ko bodo Šlandrovci branili dostope v Moravško dolino in uprizorili slepilni napad na postojanko v Krašnji.

Bitka za Moravče

Na koledarju je pisalo 19. marec 1944. Ob desetih zvečer tega dne se je začel napad partizanov na Moravče. Sovražnik se je utrdil v zgradbi kaplanije in v prosvetnem domu. Posadka je imela ob sebi poleg orožarjev še pripadnike akcijskega oddelka. Zgradbi sta bili močno utrjeni. Sovražnik se je srdito upiral. Branili so se tudi s trombloni in težkometraljezi. Da bi zavarovali napad na Moravče, so partizani po začetku napada dobršen del svojih enot poslali na vstope v dolino iz Domžal, Črnega grabna in Vač, kjer so bile še posebej močne nemške enote, da so vstope zavarovali.

Konec februarja 1944 sta se na Slapah srečala štaba XIV. divizije in Šlandrove brigade

V Moravče so borci Tomšičeve brigade pripeljali še težki minomet, a ni veliko pomagalo, saj je bila nemška obramba močna. Zato so v akcijo vstopili minerci Šlandrove brigade, ki so pogumno in uspešno izvedli svojo nalogo. 20. marca ob pol treh ponoči je močna eksplozija zrušila postojanko v kaplaniji. Pol ure kasneje so izvedli nov podvig in uspešno zminirali in zažgali mogočni prosvetni dom. Toda sovražnik se ni predal; kljub ognjenim zubljem in pozivom k predaji so se še vedno branili.

Partizani so napad še dodatno okrepili in prisilili Nemce, da so se umaknili v armirano-betonske bunkerje, od koder bi jih lahko pregnali samo s ponovnim miniranjem, vendar niso imeli več razstreliva.

Nato so partizani uničil še šolo in veliko poslopje združnega doma in poškodovali občinski urad in pošto. Tako Moravče niso imele več objekta, kamor bi se lahko nastanila okupatorska nemška posadka. Ker je primanjkovalo borcev, predvsem pa niso imeli dovolj orožja, so partizani Moravče v jutranjih urah zapustili in postavili v okolici zasede. Tega dne, 20. marca, so Nemci patroljirali po cestah z lahкими tanki, tovornjaki in osebnimi vozili. Popoldne so pripeljali 12 tovornjakov z oboroženim spremstvom in odpeljali vso svojo vojsko.

Osvoboditev Moravč

Naslednji dan, 21. marca 1944, se je nemško patroljiranje po cestah nadaljevalo. Vrnili so se tudi tovornjaki, da so odpeljali, kar je bilo smiselno od

peljati. Zaradi obkoljenih Moravč in za Nemce neugodnih vojnih razmer so tega dne vojaki nemške vojske postojanko v Moravčah opustili. 22. marca je nemška vojaška postojanka v Domžalah v svojem poročilu navedla, da so Moravče napadle tri brigade s približno 4 000 vojaki. Verjetno so s pretiravanjem hoteli opravičiti svoj umik. Oblast v Moravški dolini je prevzel rajonski odbor Osvobodilne fronte (OF). Partizani so medtem naredili načrt obrambnih bunkerjev in drugih obrambnih postojank v Moravčah in okolici.

Borci Šlandrove brigade pri Mokronogu septembra 1943

Požgana šola

Tako je bilo 23. marca pridobljeno prvo osvobojeno ozemlje v nemški okupacijski coni. Nekateri so osvobojeno ozemlje imenovali »Mala Rusija«.

Moravče so dobile praznično podobo. Iz zvonikov in posameznih hiš so plapolale slovenske zastave, na zidovih so bile pripete parole, postavljali se mlaje, v farovski dvorani je mladina pripravila vse za večerni miting in slavnostni nagovor. Že pred osmo zvečer je bila dvorana nabito polna, še več, polovica ljudi je prisostvovala mitingu na hodniku ali zunaj. Sledil je pozdravni govor, partizanske pesmi, recitali in partizanski golaž. Osvobojena Moravška dolina je postala izhodišče za osvobajanje novih ozemelj na področju zahodne Štajerske.

Porušene Moravče

KMETIJA PR'MATČK

Serjuče 8, Moravče
031/336 239,
031/640 961

DOMAČA MORAVŠKA

jabolka sonaravne
pridelave
ter krompir,
jajca in mleko.

Dobrodošli na kmetiji in moravški tržnici.

Ker se je v času epidemije priporočeno izogibati nepotrebnim stikom, dobrote z naše kmetije naročite po telefonu ali pišete na e-naslov:

renata.tic.luznar@gmail.com.

Pripravili bomo naročeno za prevzem na kmetiji ali moravški tržnici vsako soboto med 8. in 11. uro.

Mali oglas

Na Kmetiji Šraj imamo na prodaj jarkice – mlade **KOKOŠI NESNICE**. Trenutno so na voljo rjave in bele, redno cepljene, vzrejene v prosti reji.

Brezplačna dostava v Moravče, po dogovoru možna dostava tudi na dom.

Prav tako so na voljo delno spitan KOPUNI primerni za nadaljnjo rejo. To so kastrirani petelini, namenjeni za prirejo zelo okusnega mesa vrhunske kakovosti, saj rastejo počasi, meso pa je zelo sočno in okusno.

Kmetija Šraj, Poljčane.

Naročila: 031 751 675

KMETIJA ŠRAJ

Obvestila Oddelka za kmetijsko svetovanje

BESEDILO: PETRA BURJA in PAVLA PIRNAT

Pavšalno nadomestilo (rok 31. 1. 2021)

Imetnike dovoljenj pavšalnega nadomestila (8 %) pri prodaji svojih pridelkov zavezanecem za DDV obveščamo, da je rok za oddajo obračuna za leto 2020 do 31. januarja 2021. Če tega še niste storili, ukrepajte **takoj** (bolje kakšen dan zamude, kot da se obračun sploh ne odda, saj boste v slednjem primeru dobili globo in prekinitev dovoljenja). V obrazec »Obračun pavšalnega nadomestila« se vpišejo vsi zneski obračunanega pavšala za posamezne kupce vaših pridelkov (mleko, živali, les ...) v preteklem letu. **Obrazec morate oddati tudi, če prodaje niste imeli. Obvezna je elektronska oddaja v sistemu eDavki.** Vse, ki ste za to pooblastili zaposlene na naši Izpostavi to lahko storite pri nas v času uradnih ur.

Prenos plačilnih pravic (rok 28. 2. 2021)

V skladu s spremembo Uredbe, bo prenos plačilnih pravic (PP) za letošnje leto mogoč le do 28. februarja 2021. Zato vam svetujemo, da že sedaj razmislite o površinah, ki jih boste v 2021 obdelovali in to uredite na Upravni enoti v Domžalah (01 722 01 00). Le tako boste lahko vedeli koliko PP je smiselno prenesti.

Pozor! Prenos PP je v tem roku obvezen tudi za tiste, ki boste v letošnjem letu spremenili nosilca kmetijskega gospodarstva. V tem primeru morate narediti spremembo nosilca že v februarju (Upravna enota Domžale). V kolikor bi prišlo do spremembe nosilca naknadno, ne boste dobili izplačanih plačilnih pravic v okviru Zbirne vloge 2021 – izjema bo le sprememba nosilca zaradi višje sile (smrt, bolezen).

Prenos plačilnih pravic (zakup ali prodaja) je možen le elektronsko v pisarnah KSS v času uradnih ur ali po predhodnem dogovoru.

Povrnitev trošarine za 2020 (rok 30. 6. 2021)

Povrnitev trošarine za goriva, ki se uporabljajo za pogon kmetijske in gozdarske mehanizacije, poteka pod enakimi izhodišči kot za pretekla leta. Vrača se 30 odstotkov zneska povprečne trošarine za dizel gorivo za leto 2020. Obrazec je enak kot preteklo leto. Rok za oddajo vloge je tudi letos do 30. junija 2021. Upravičenci do vračila dela trošarine za leto 2020 so uporabniki, ki imajo na dan 30. junij 2020 v RS v uporabi toliko gozda in kmetijskih zemljišč po posameznih vrstah dejanske rabe (GERK), da skupna normativna poraba znaša vsaj 540 litrov, oz. vsaj 150 litrov za gozd. Če je lastnikov gozda več, izpolnijo vlagatelju pooblastilo, ki je del zahtevka (2. stran obrazca). Normativna poraba znaša za travnike, njive, travniški sadovnjak 200 l/ha, intenzivni sadovnjak 420 l/ha in za gozd 15 l/ha. Tudi

letos velja, da računov, ki so osnova za izpolnitev zahtevka ni potrebno pošiljati z izpolnjenim obrazcem, ampak jih morate hraniti doma (10 let).

Izpolnjen obrazec **TRO-A** – dobite ga na spletnih straneh finančne uprave **www.fu.gov.si** ali v lokalni KSS – pošljite na naslov: **Finančni urad Ljubljana, Oddelek za trošarine, Davčna ulica 1, 1000 Ljubljana.** Za izpolnjevanje zahtevka se lahko obrnete tudi na nas.

Zbirna vloga 2021 (24. 2. 2021–6. 5. 2021)

Radni rok za oddajo zahtevkov zbirne vloge (t.i. subvencije) za ukrepe kmetijske politike je od 24. februarja 2021 do 6. maja 2021. Prijave za vnos zbirnih vlog začnemo zbirati od 22. februarja 2021 dalje. Vse nadaljnje podrobnejše informacije glede vlog sledijo v naslednji številki.

Praktični prikaz rezi sadnega drevja

V mesecu februarju ali marcu bomo organizirali praktičen prikaz rezi sadnega drevja. Glede na aktualne razmere bomo skladno z omejitvenimi ukrepi prikaz izvedli preko spletnega webinarja, v kolikor bo mogoče pa bo prikaz izveden na določeni lokaciji. Zato vse zainteresirane vabimo, da se prijavite na enega izmed zgoraj navedenih kontaktov, saj vas bomo na podlagi teh prijav obvestili o nadaljnjem poteku dogodka.

Oddelek za kmetijsko svetovanje, Izpostava Domžale, Vir, Šaranovičeva cesta 21a (www.lj.kgzs.si)

Uradne ure: **ponedeljek in sreda: od 8. do 11. ure, ostalo po dogovoru**

Telefon: **(01) 724 18 45 in (01) 724 48 55**

E-naslovi: **petra.burja@lj.kgzs.si, lucija.susnik@lj.kgzs.si, pavla.pirnat@lj.kgzs.si, matjaz.malezic@lj.kgzs.si**

Kmetija Požar

Vrhpolje pri Moravčah 29, 1251 Moravče
GSM: 041 291 391

Smo mlada družinska kmetija z Vrhpolja pri Moravčah, ki se s pridelavo ter predelavo zelenjave uspešno ukvarja komaj nekaj let. Na kmetiji delamo Ani ter moja brata Jure in Toni z ženo Nino. Vsak od nas ima svojo delo, ki ga skupaj združujemo v celoto. Pridelava zelenjave pri nas poteka skozi vse leto in zajema dela od setve do pobiranja ter njene predelave.

Kakovost na prvem mestu

Naš osnovni cilj je pridelati svežo in okusno zelenjavo, polno vitaminov, ob tem pa veliko pozornost posvečamo tudi skrbi za okolje in zdravju ljudi. To pomeni, da zmerno uporabljamo potrebna gnojila, v čim manjših količinah pa tudi pripravke za varstvo rastlin. Raje kot klasične uporabljamo biotične pripravke za varstvo rastlin – to so fitofarmaceutvska sredstva izdelana na podlagi mikroorganizmov, rastlinskih izvlečkov, feromonov in snovi z nizkim tveganjem (biopesticidi). Gnojimo izključno na podlagi analize tal in potreb posameznih rastlin, večinoma z gnojem. S tem dvigujemo rodovitnost tal in preprečujemo njihovo osiromašenje, kar pomeni, da zemlji vrnemo, kar smo ji s pridelkom odvzeli.

Čim krajša pot od vil do vilic

Slovenija je majhna dežela in, ker je praktično vsa pridelava lokalna, je pot od njive do krožnika kratka. Zelenjava je zaradi tega sveža, polnega okusa in vsebuje veliko hranilnih snovi ter vitaminov in mineralov, ki so pomembni za naše zdravje. V teh težkih »korona časih« moramo še posebej poudariti skrb za zdravje in medsebojno sodelovanje. Pomembno je namreč zavedanje,

Vabimo moravške kmetije, da se na teh straneh predstavijo sedanjim in bodočim kupcem! Pišite nam na moravske.novice@moravce.si.

da kupci z nakupom sezonske hrane pri lokalnih kmetih ali izdelkov v trgovinah s slovenskih kmetij, podprete nas kmete in našo pridelavo ter nam s tem zagotovite preživetje. Vzajemno pa vam kmetje nudimo višjo kakovost izdelkov in s tem tudi večjo varnost, saj z živili rokuje manj posrednikov. Vse to pa krepi imunski sistem, zaščiti naš organizem in pomaga obnavljati celice ter s tem tudi zdravje, ki je naša največja vrednota.

Ker spodbujamo uživanje sezonske hrane, v zimskem času nudimo naravno kisano zelje ter repo, med drugim pa v ponudbi kmetije najdete tudi ajdovo moko in ribano rdeče zelje. Naravno kisano zelje je ena najstarejših tehnologij konzerviranja hrane, pri katerem mlečnokislinske bakterije prevrejo sladkor v mlečno kislino in druge stranske proizvode. Pri nas poteka naravno kisanje na način, ki so ga uporabljali že naši predniki. Zeljne glave ročno odrežemo, očistimo, osolimo ter obtežimo, da se ustvarijo anaerobni pogoji, ki omogočajo začetek mlečnokislinske fermentacije. Kislo zelje ter repa sta ena najpomembnejših virov vitaminov predvsem v zimskem času, s pakiranjem v steklene kozarce pa smo podaljšali njun rok uporabnosti in omogočili, da kislo zelje ter repo lahko uživamo celo leto. **Z uporabo steklenih kozarcev pri pakiranju zelenjave smo bolj ekološki in z embalažo ne ustvarjamo odpadkov, s tem pa delamo majhne vendar vztrajne korake nazaj k čisti naravi.** Trenutno se ukvarjamo z novimi produkti in upamo, da vam v naslednjem letu že postrežemo z novimi gurmanskimi, kulinaričnimi in zelo zdravimi izdelki.

Pri delu na kmetiji in njivah nas ves čas spremljajo naši otroci, ki jim želimo pokazati in jih naučiti pomembnosti ohranjanja okolja, pridelave kakovostne hrane in s tem skrb za sočloveka. Želimo jim pokazati, da kmetovanje z ljubeznijo prinese še več ljubezni. Naj novo leto prinese zdravja in sreče!

Med

BESEDILO: dr. ANDREJA KANDOLF BOROVŠAK*, FOTO.: ČZS

Med je naravna sladka snov, ki jo izdelajo medonosne čebele. V naravi, navadno v cvetovih rastlin, najdejo nektar ali medičino, v gozdu pa najpogosteje mano. Medičino ali mano predelajo z določenimi lastnimi snovmi, shranijo, posušijo in pustijo dozoreti v satju. Pokrijejo ga z voščenimi pokrovc in čebelar ga iztoči. Med je lahko tekoč, viskozen ali delno do popolnoma kristaliziran. Barva, okus, vonj in aroma medu se razlikujejo glede na rastlinski izvor.

Sestava in lastnosti medu

Med je odličen vir energije, 100 g medu ima okrog 1283 kJ (306 kcal) energije. 20 g medu, kar je običajna količina ene žlice medu, ima okrog 257 kJ (61,2 kcal) energije in predstavlja 3 % dnevne potrebe po energiji. Glavni sestavini medu sta enostavna sladkorja fruktoza in glukoza, ki jih človeški organizem lahko takoj porabi. Med je dobra hrana za ljudi vseh starosti, saj pomaga ohranjati zdravje, športnikom pomaga pri obnovi mišic. Poleg sladkorjev vsebuje tudi antioksidante, nekaj aminokislin, vitaminov in mineralov, ki jih naš organizem nujno potrebuje. Svež med ima podobno antioksidativno

učinkovitost kot nekatero sadje in zelenjava. Nekateri encimi iz medu pospešijo prebavo sladkorjev in škroba, vodikov peroksid, ki ga vsebuje, ima protibakterijski učinek, izboljšuje pa tudi absorpcijo kalcija iz hrane. Že od nekdaj ga uporabljamo za zdravljenje opeklin in ran, saj je nanj občutljivih več bakterij, pa tudi kvasovke in nekateri virusi. Med zavira rast bakterij (bakteriostatični učinek), deluje pa tudi baktericidno, kar pomeni, da uničuje bakterije.

Uporaba medu

Med se večinoma uporablja kot nepredelano živilo, uporablja pa se tudi v živilsko predelovalni industriji kot sladilo. Uporabljajo ga tudi zaradi okusa in viskoznosti. V vsakdanji prehrani lahko sladkor v celoti nadomestimo z medom, začnemo lahko že pri sladkanju kave z medom.

Zaradi njegove sestave se prebava medu pri človeku razlikuje od prebave drugih vrst sladkorjev. Med vsebuje predvsem enostavne sladkorje, ki jih naše telo lahko neposredno izkoristi. Če ga primerjamo z belim sladkorjem, ima med tudi manjši vpliv na količino glukoze v krvi, in to predvsem zaradi visoke vsebnosti fruktoze. Glikemični indeks medu znaša med 32 in 85 odvisno od vrste medu.

Medovi se med seboj zelo razlikujejo, ne samo med vrstami, ampak tudi znotraj vrst medu obstajajo velike razlike, saj čebele medičine ali mane ne naberejo samo na eni rastlini, ampak vedno na več. Kadar prevladujejo lastnosti ene rastline, ga lahko označimo po tej rastlini. Najpogostejše vrste medu poleg cvetličnega in gozdnega v Sloveniji so: akacijev, lipov, smrekov, kostanjev, hojev, tudi med oljne ogrščice, ajdov idr.

Raznolikost medu lahko s pridom izkoristimo pri pripravi raznovrstnih jedi in napitkov. Uporabimo ga lahko za zajtrk, malico, večerjo pa tudi pri pripravi kosila je uporaben. Poda se k pripravi piščančjih, divjačinskih in azijskih jedi. Tudi omake, prelive, marinade in zelenjava dobijo z dodatkom medu posebno aromo. Nepogrešljiv je seveda pri pripravi slaščic.

Pri pripravi jedi iz medu je potrebno upoštevati tudi njegovo aromo. V splošnem je za svetlejšje vrste medu značilna mila, nežna aroma, temnejše vrste pa imajo močnejšo aromo. Zato bomo za slajenje nežnih jedi, kjer ne želimo, da prevladuje okus medu, uporabili nežen akacijev med, v golaž bomo dodali temen gozdni med, medenemu pecivu pa bo odlično aromo dal kostanjev med. Medu pri peki in kuhi ne uporabljamo zaradi njegovih zdravilnih lastnosti, ampak predvsem zaradi njegove arome. Če je le možno, ga dodamo na koncu kuhanja, da ohranimo več sestavin.

Uživajmo med slovenskega porekla, ki je lokalno pridelan. Poiščite medove, ki so vključeni v sheme kakovosti ekološki med ter tiste v shemah kakovosti »zajamčena geografska označba« (Slovenski med z geografsko označbo) in »zajamčeno poreklo« (Kočevski gozdni med z geografskim poreklom in Kraški med z geografskim poreklom), ki so podvrženi še dodatnemu nadzoru.

*dr. Andreja Kandolf Borovšak je svetovalka za zagotavljanje varne hrane

Dosežki društva Šola zdravja v letu 2020

BESEDILO in FOTOGRAFIJA: NEDA GALIJAŠ

Kljub večmesečnemu omejenemu gibanju, ki je posledica ukrepov stroke za zaježitev epidemije Covid-19, je Društvo Šola zdravja zadovoljno z dosežki, ki jim jih je uspelo ustvariti v odhajajočem letu 2020.

Svoje dosežke bi radi delili z vami

- Ustanovili smo 20 novih skupin, trenutno smo prisotni v 81 slovenskih občinah. V letu 2020 se je včlanilo 736 novih članov, trenutno imamo 5061 članov. Omembe vreden podatek je, da smo po prvem valu epidemije dobili 76 članov povratnikov!

- Ob tem, da delujemo v javnem interesu na področju športa, smo v letu 2020 pridobili še status humanitarne organizacije.

- Kljub koroni smo izpeljali redni letni Občni zbor društva, in sicer delno po skupinah. Odziv je bil neverjeten, nazaj smo dobili kar 90% izpolnjenih zapisnikov.

- Na razne načine smo motivirali člane, da skrbijo za svoje zdravje tudi, ko ne morejo telovaditi zunaj na prostem, na svojih lokacijah in se ne morejo skupaj družiti. Tako smo v prvem valu epidemije posneli 4 video posnetke, na katerih smo predstavili, kako pravilno izvajati vaje po metodi 1000 gibov.

- V drugem valu smo posneli film "Metoda 1000 gibov" in ga dali na youtube, da lahko člani telovadijo tudi doma.

- Pri tem smo šli korak naprej in smo film ponudili lokalnim televizijam po Sloveniji, da ga uvrstijo v jutranji program, ker je televizija dostopna večjemu številu prebivalcev kot youtube kanal, ki je vezan le na internet. Odziv je bil odličen, 20 lokalnih televizij predvaja vsakodnevno ali le določene dni v tednu vadbo 1000 gibov. Katere televizije so se vključile v našo akcijo je vidno na tej povezavi: <https://solazdravja.com/2020/12/03/telovadimo-doma/>

- Preden smo posneli omenjeni film, smo organizirali jutranjo vadbo "1000 gibov" prek zooma in youtube kanala

z dodatnimi vajami za moč. Tako smo se 14 dni (od ponedeljka do petka) od 8. do 9. ure zjutraj, družili in telovadili skupaj preko zooma. Video posnetki so še vedno dosegljivi na tej povezavi.

- V sodelovanju z Olimpijskim komitejem Slovenije in Športno unijo Slovenije smo izvedli brezplačne meritve telesne pripravljenosti European Fitness Badge na 15 lokacijah po Sloveniji, 486 testiranih članov DŠZ. Meritve so izvajal kineziologi.

- V nekaterih občinah, kjer so prisotne skupine Šole zdravja, smo ob upoštevanju navodil stroke sodelovali z Domovi za starejše občane. Člani so skupaj z varovanci domov občasno telovadili, peli ter se z njimi sprehajali.

- Kljub epidemiji smo uspešno sodelovali z drugimi nevladnimi organizacijami, ki organizirajo različne projekte in prireditve. Tako smo sodelovali v projektu Peš bus in spremljali otroke nižjih razredov v šolo v petih občinah; udeležili smo se Evropskega Tedna športa; sodelovali smo v Evropskem Tednu mobilnosti – Dan brez avtomobilov; vključili smo se v Teden vseživljenjskega učenja – Parada učenja; vključeni smo bili v še veliko drugih lokalnih prireditvah po vsej Sloveniji, saj naše skupine delujejo po večini slovenskih regij.

- Odzvali smo se povabilu na osrednjo prireditev novega državnega praznika športa Dan slovenskega športa 2020 na Trgu republike v Ljubljani, in sicer 23. 9. 2020. Naša udeležba je bila vidna po vseh medijih, saj oranžna barva Šole zdravja zelo izstopa.

- Udeležili smo se vseslovenskega projekta "Korak zase, korak za sladkorčke" v organizaciji Čebelarke zveze Slovenije. Cilj dogodka je bil ozavestiti splošno javnost o sladkorni bolezni, predvsem o zdravem načinu življenja, ki poleg ustrezne prehrane vključuje tudi gibanje.

- Kot primer dobre prakse smo omenjeni v priročniku »Aktivni in zdravi starejši«, ki je nastal v okviru mednarodnega projekta ProAge (Preparation for Active Ageing), financiranega iz projekta Erasmus + Evropske komisije. Predstavili so nas kot primer dobre prakse (skupina Javornik – Ravne na Koroškem).

- Kljub nekaj – zaradi epidemije – odpovedanim usposabljanjem in predavanjem, nam je uspelo izpeljati 5 usposabljanj za prostovoljce – kako pravilno izvajati vaje "1000 gibov" in 16 predavanj, od tega 11 prek zooma in 5 predavanj v živo.

- Opravili smo 18 regijskih posvetov z vodji skupin Šole zdravja in z njihovimi namestniki, ki se jih je skupno udeležilo 273 prostovoljk in prostovoljcev.

Med cepivom in svobodo

BESEDILO: LJUDMILA NOVAK, poslanka EP

V začetku letošnjega leta so se v vseh državah Evropske unije (EU), Veliki Britaniji in ZDA začela cepljenja proti Covidu-19. To je zelo dobra novica, ki nam kaže, da normalnost, kot smo je bili vajeni pred koronavirusom, ni več tako daleč.

Razumem, da med nami obstajajo tudi takšni, ki so nad cepivom skeptični, zato menim, da je potrebno nekaj spregovoriti tudi o morebitnih stranskih učinkih cepljenja.

Cepivi Pfizer/BioNtech in Moderne sta varni. To je ugotovila Evropska agencija za zdravila v Bruslju na podlagi več neodvisnih študij in statističnih podatkov, ki izvirajo iz kliničnega testiranja cepiva.

So pa pri obeh cepivih možni blažji stranski učinki, najpogosteje rdečina in bolečina na mestu vboda, utrujenost, glavobol in vročina. A ti učinki so prehodni, izzvenijo v nekaj dneh, medtem ko so resni neželeni učinki, kot je alergija in anafilaktični odziv, resnično izjemno redki.

Evropska komisija je zagotovila več kot 2 milijardi odmerkov cepiva, kar je štirikrat več od skupnega števila prebivalstva EU, vendar bodo ti odmerki prišli do držav članic glede na zmogljivosti proizvodnje.

Nič v življenju ni bolj vredno od življenja samega. Zato je pri cepljenju in cepivih potrebno zagotoviti največjo možno varnost. Če se želimo vrniti k normalnosti, pa bo moralo biti precepljenega več kot 70 odstotkov prebivalstva ene države.

Medtem se je v Washingtonu tik pred koncem predsedovanja Donalda Trumpa zgodil največji napad na ameriško demokracijo v zadnjih 200 letih.

Prizori napada na ameriški kongres so vsem nam opomin, kaj se lahko zgodi, če politika ljudi več let zapored načrtno ščuva drugega proti drugemu. Še kako pomembno je, kaj človek na mestu predsednika države spregovori v javnosti. Besede Trumpa so zdaj dokazano nevarne.

Najpomembnejši institut demokracije so svobodne volitve. Volitve v ZDA so bile demokratične in svobodne. Regularnost so potrdila tudi sodišča in ljudje so na volitvah z jasno večino odločili, da mora Trump zapustiti Belo hišo.

Predsednik Evropske ljudske stranke (ELS) Donald Tusk je ob tem v Bruslju jasno povedal, da EU potrebuje močnega zaveznika, kot so ZDA, vendar ne za vsako ceno. V EU moramo postati neodvisni od zunanjih vplivov in hoditi po samostojni poti.

Naš skupen cilj mora biti napredna prihodnost, ki bo svobodna, demokratična in človeška.

Novi brezplačni tečajji v letu 2021 na Izobraževalnem centru Geoss

Tudi v letu 2021 na IC Geoss nadaljujejo z izvajanjem projekta KORAK – Kompetence za razvoj kariere v okviru katerega organizirajo različne brezplačne izobraževalne tečaje. Prednost pri vključevanju imajo starejši od 45. let, zaposleni ali brezposelni, z največ 5. stopnjo izobrazbo. V primeru prostih mest, se lahko vključi tudi mlajše osebe in/ali tiste z višjo stopnjo izobrazbe.

V letu 2020 je bilo izvedenih pet tečajev; od tega dva jezikovna, dva računalniška in en tečaj s področja mehkih veščin, v katere se je vključilo več kot 50 oseb iz občin osrednjeslovenske regije. Tečajji se izvajajo na sedežu IC Geoss. Zaradi ukrepov za preprečevanje širjenja COVID-19 pa so jih začeli izvajati na daljavo. Tako udeleženci pridobivajo tudi digitalne veščine in izkazalo se je, da tak način izvajanja mnogim še bolj ustreza, saj tečajji potekajo v udobju lastnega doma.

V letošnjem letu pričenjajo z izvedbo novih tečajev, in sicer v mesecu januarju z nadaljevalnim tečajem Angleščina, raven B1 (za udeležbo je potrebno predznanje angleškega jezika) ter tečajem Osebna rast in uspeh. Oba tečaja sta 40-urna in bosta potekala na daljavo. Vsi zainteresirani za nadgrajevanje znanja angleškega jezika se prijavite na <https://bit.ly/38kcEmwc>, za tečaj Osebna rast pa na <https://bit.ly/388e4BP>. Tečajji potekajo dvakrat tedensko v popoldanskih urah, od 17.00 do 20.00, skupno 10 srečanj. Obveznost udeležencev v tečaju je 80 % prisotnost. V nadaljevanju leta bodo izvedeni še drugi brezplačni tečajji. Za več informacij pokličite na **031 737 399** ali pišite na info@ic-geoss.si.

Operacijo delno financira Evropska unija iz Evropskega socialnega sklada ter Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport.

Ali nam je res vseeno za okolje, v katerem živimo?

V teh časih, ko smo zaprti v svoje občine in se več gibamo po neposredni okolici, z žalostjo ugotavljamo, da je nekaterim očitno malo mar, v kakšnem okolju živimo. Ob poteh, kjer se lahko vozimo z avtomobili, vsakodnevno opažamo nove in nove odpadke. Predvsem gre za pločevinke piva. Ali res ne gre drugače, kot da pločevinko zalučamo iz avta, ko je prazna? Ali jo je res tako težko odvrči v zabojnik ob poti ali pa doma v domač zabojnik? Ob tem pisanju se zastavi še bolj pereče vprašanje: "Ali tisti, ki odvrže pločevinko, med vožnjo uživa alkohol?"

Dajmo se malo zamisliti in spremenimo obnašanje! Zanimivo je namreč, da so odvržene smeti v bistvu samo ob cestah, kjer se lahko peljemo z avtom, ko pa se povzpemo na kak okoliški hrib in gremo po gozdnih poteh, smeti praktično ne vidimo.

Ko se o tem pogovarjamo s sovaščani, jih je kar nekaj, ki pločevinke in ostalo nesnago samoiniciativno pobirajo med svojimi sprehodi po okolici in pobrane smeti odnesejo v zabojnike. Ampak kaj, ko že naslednji dan lahko zopet pobirajo nove in nove smeti Na tem mestu iskrena zahvala za njihovo skrb za naše okolje, še bolj pa bi bilo, da bi preprečili da to tega pride in bi lahko vsi uživali brez slabe volje ob pogledu na odvržene smeti, ko se sprehajamo po naši lepi dolini. Upam, da bodo te vrstice vsaj komu v opomin in razmislek, da se vendarle kaj spremenijo!

Romana Humar

*Prazen dom je in dvorišče,
naše oko zaman te išče,
ni več tvojega smehljaja,
le delo tvojih rok ostaja.*

Zahvala

Svojo življenjsko pot je v 99. letu starosti sklenila naša draga mama, babica, prababica in teta

Marija Urankar

IZ GABRJA POD LIMBARSKO GORO.

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem, sosedom in znancem za izrečena sožalja, podporo, darovane sveče, cvetje in maše.

Posebna zahvala gre zdravstvenemu osebju ZD Moravče, dr. med. spec. Marjanu Dežmanu in patronažni medicinski sestri Kristini za pomoč ter nasvete.

Iskrena hvala g. župniku Kancijanu Čižmanu in pevcem za lepo opravljen obred, pogrebni službi Vrbančič za organizacijo pogreba ter cvetličarni Gabi za lepo cvetje.

Hvala vsem, ki jo ohranjate v lepem spominu in postojite ob njenem grobu.

Vsi njeni

*"Kam odšel si dragi ata,
kliče žalostno srce,
niti z bogom nisi rekel,
niti podal nam roke ...?"*

Zahvala

V 84. letu je, utrujen od boleznih in življenjskih preizkušenj, odšel od nas po poti naprej dragi mož, ata, stari ata, pradedek, stric in tast

Janez Zupančič,

SMREKARJEV ATA IZ DEŠNA.

Ob izgubi našega ata se zahvaljujemo zdravstvenemu osebju Infekcijske klinike KC Ljubljana za vdano spremljanje atove boleznih v času pandemije.

Iskrena hvala sosedom, vaščanom Dešna, sodelavcem in prijateljem za besede tolažbe, darovano cvetje, sveče, svete maše in druge darove ter vsem, ki ste našli pot in način, kako se spoštljivo posloviti od našega ata.

Hvala gospodu župniku Kancijanu Čižmanu za lepo opravljen pogrebni obred,

Pogrebni službi Vrbančič za vse opravljene pogrebne usluge, pevcem skupine Cvet za izbrane poslovilne pesmi ter sosedi Malči Klopčič za čustvene besede slovesa.

Hvala vsem za vsako dobro misel nanj ter vsem, ki se boste ob priliki ustavili na njegovem novem domu.

Vsi njegovi

*5. februarja mineva že leto dni, odkar boli, boli, boli ...
a upamo, da pluješ kje nad nami
in nad tebi ljubimi planinami.*

V spomin

Dragi Primož Šinkovec

IZ MORAVČ.

Trenutka ni brez bolečine in dan brez solze nam ne mine.

Z nasmehom svojim, voljo do življenja, pridnim delom, mlad in poln energije, si zapustil mnoge lepe nam spomine in z ljubeznijo zasidral močne svoje korenine.

Veš, ena misel tvoja nas krepi:

»Saj le enkrat se živi!«.

Močno te pogrešamo in radi te imamo, pazi na nas – tvoji najdražji!

Vsem, ki ga obiskujete in ste v mislih z njim in z nami – iskrena hvala!

*Vemo, da vaju več nazaj ne bo,
zato upamo, da se v večnosti
zopet snidemo.*

V spomin

Letos mineva 50 in 34 let,
odkar sta nas zapustila naša
draga mama in ata

Franciška Lebar in Ivan Lebar

KORUNOVA Z VRHPOLJ PRI MORAVČAH.

Hvala vsem, ki ju ohranjate v lepem spominu,
zanju molite,
obiskujete njun grob in jima prižigate sveče.

Vsi domači

*Ne jočite ob mojem grobu,
nisem tukaj in ne spim.
Tisoče vetrov sem,
diamantni lesk na snegu,
sončni žarek na zlatem klas ...
Ko prebudite se v tišini jutra,
sem zamah prepevajočih ptic ...*

Zahvala

V 78. letu starosti nas je nenadoma zapustil
naš dragi mož, ati, dedi, brat, tast in stric

Ivan Mele

Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujem vsem sorodnikom,
prijateljem in sosedom za izrečeno sožalje in podarjene sveče.
Za poslovilne besede se globoko zahvaljujem Stanetu Ravnikarju.
Posebna zahvala gre tudi praporščakoma NOB in predstavniku
Planinskega društva Moravče ter pogrebni službi Verbančič.

Vsi njegovi

*Vse na svetu mine,
vse se spremeni,
le spomin na tebe
ostaja in živi!*

V spomin

Mineva leto, odkar je za vedno odšel naš dragi

Jože Novak

Z VRHPOLJ PRI MORAVČAH.

Iskrena hvala vsem, ki se ga spominjate
in postojite ob njegovem grobu.

Pogrešamo te!

Vsi njegovi

*Vidim tvoj obraz,
slišim tvoj glas,
še korak mi je znan,
ko sprašujem se zaman ...*

V spomin

Francu Rusjanu

14. januarja je minilo 50 let,
ko ti je ničvredna človeška morilska roka vzela življenje.
A v mojem srcu boš ostal vedno živ,
kot je živa moravska zemlja, ki te je pokrila.

Počivaj v miru.

Nečakinja Vojka z družino

*Polje, kdo bo tebe ljubil,
Ko bom jaz v grobu spal?
Ljubil žar me bo pomladi,
ki nad mano bo sijal ...*

Zahvala

V preteklem letu nas je v 86. letu starosti
zapustil dragi

Božidar Urbanija,

PO DOMAČE LUGAJEV BORIS.

Iskreno se zahvaljujem vsem sorodnikom,
sovaščanom Spodnjega in Zgornjega Tuštanja, prijateljem in znancem
za izrečena sožalja, podarjeno cvetje, sveče in darove za svete maše.
Zahvaljujemo se tudi gospodu župniku Ivanu Povšnarju za lepo opravljen
obred, Petru Pirnatu za govor in Franciju Cerarju za organizacijo.

Prav tako se zahvaljujemo
kojenškemu društvu Lukovica in podjetju Hofer.
Posebna zahvala vsem, ki ste Borisu še za časa življenja
tako ali drugače stali ob strani.

Vsi njegovi.

Zahvala

V 82. letu je po težki bolezni zaprl oči
in nas za vedno zapustil
naš dragi

Janez Rovšek

IZ GABRJA POD LIMBARSKO GORO.

Ob njegovem slovesu se iskreno zahvaljujem sorodnikom,
prijateljem, znancem in vsem ostalim za izrečeno sožalje,
darove za svete maše, darove za cerkev sv. Valentina in sveče.
Iskrena hvala gospodu župniku Kancijanu Čižmanu
za lepo opravljen pogrebni obred.
Zahvaljujemo se tudi patronažni službi ZD Moravče,
dr. Dežmanu in sestri Saneli za zdravniško pomoč,
pogrebni službi Vrbančič
ter cvetličarni Gabi za lepo cvetje.

Vsi njegovi

Občina Moravče

t: 01 72 47 140 / f: 01 72 31 035
Ponedeljek: 8.00 - 10.30
in 11.00 - 15.00
Sreda: 8.00 - 12.00 in 13.00 - 17.00
Petek: 8.00 - 10.30 in 11.00 - 13.00

Karitas

Tretji četrtek v mesecu: 17.45 - 18.45

Rdeči križ

g: 031 291 564
Prvi ponedeljek v mesecu:
17.00 - 19.00

Župnijski urad

t: 01 72 31 055
Ponedeljek in petek: 9.00 - 10.00
in 16.00 - 18.00

Pošta

t: 030 718 533
Ponedeljek, sreda, petek:
9.00 - 12.00 in 13.00 - 16.00
Torek, četrtek: 9.00 - 11.00
in 15.00 - 18.00
Sobota: Zaprto

Policijska pisarna

Ponedeljek: 16.00 - 18.00
Petek: 8.00 - 10.00
Zadnje nedeljo v mesecu:
8.00 - 10.00

Osnovna šola Jurija Vege

t: 01 72 31 003 in 01 72 31 210
www.osmoravce.si
Od ponedeljka do petka: 7.00 - 15.00

Vrtec

t: 01 72 31 227
Od ponedeljka do petka: 7.00 - 15.00

Podružnična osnovna šola Vrhpolje

t: 01 72 31 233
Od ponedeljka do petka: 7.00 - 15.00

Zavod za gozdove

Revir Moravče, Vegova 7
g: 041 657 223

Gasilska zveza Moravče

t: 01 72 31 234
24-urna dežurna služba
na telefonu 112

Knjižnica Daneta Zajca

t: 01 72 31 359
Torek in četrtek: 14.00 - 19.00
Sreda: 9.00 - 14.00
Knjižnica je odprta za prevzem rezerviranega, naročenega in vnaprej pripravljenega gradiva. Prost dostop do gradiva žal še ni možen.

Ambulanta splošne medicine

t: 01 72 31 008
Ponedeljek in sreda: 12.30 - 19.30 (sprejem do 18.00)
Torek, četrtek, petek: 7.00 - 14.00

Amb. za otroke in mladino

t: 01 72 32 943
Ponedeljek in sreda: 13.00 - 20.00
Torek: 7.00 - 14.00 (ambulanta),
10.30 - 14.00 (posvetovalnica)
Četrtek: 7.00 - 14.00 (ambulanta)
8.30 - 11.00 (sis. pregledi),
Petek: 7.00 - 14.00 (ambulanta)
8.00 - 11.00 (ambulanta)

Diagnostični laboratorij

Ponedeljek in sreda: 12.30 - 19.00
Torek, četrtek in petek: 7.00 - 13.30
Odvzem za biokemične preiskave:
8.00 - 10.00

Zobna ambulanta

t: 01 72 31 150
Ponedeljek in sreda: 6.45 - 13.15
Torek in četrtek: 12.45 - 19.15
Petek: 6.45 - 12.45

Zobna ambulanta za otroke in mladino

t: 01 72 32 750
Ponedeljek in sreda: 7.00 - 14.00
Torek in četrtek: 13.00 - 19.00
Petek: 7.00 - 13.30

Patronažna služba

t: 01 72 32 944
Od ponedeljka do petka: 7.00 - 8.00

Lekarna

t: 01 77 70 245
Ponedeljek: 12.00 - 19.00
Torek, četrtek, petek: 7.30 - 14.00
Sreda: 13.00 - 19.00
Prva sobota v mesecu: 8.00 - 12.00

Kmetijska svetovalna služba KGZS - Zavod LJ, Izpostava KSS Domžale

Šaranovičeva cesta 21a, Vir
t: 01 724 18 45 ali 01 724 48 55
Uradne ure: ponedeljek in sreda
od 8. do 11. ure oz. po dogovoru

Slovenski okoljski javni sklad, mreža ENSVET

Brezplačno energetske svetovanje
gasper.stegnar@ensvet.si
(po predhodnem dogovoru)

LAS Srce Slovenije

Svetovanje s področja razpisov
v okviru LAS, Občina Moravče
Prva sreda v mesecu: 9.00 - 12.00

Cepljenje starejših proti COVIDU-19

ZD Domžale je eden od cepilnih centrov cepljenja proti COVID-19. Skladno z nacionalno strategijo cepljenja bodo najprej pričeli s cepljenjem oseb starejših od 80 let, nato bomo nadaljevali s cepljenjem oseb starejših od 60 let, postopoma glede na starost in kronične bolezni (najprej stari 80 let ali več, nato 70 let ali več itd.) in na koncu ostalo populacijo.

Tiste, ki se želijo cepiti, vendar se še niso prijavi pri svojem osebnem zdravniku naprošamo, da to storijo, zato je odprta posebna telefonska številka za naročanje 01/ 7245 138, in sicer od ponedeljka do petka med 6.30 in 14.00 (v primeru, da se v tem času ne morejo oglasiti, po navodilu telefonskega odzivnika pritisnite številko 1 in poklicali vas bodo nazaj).

Lahko se naročite tudi preko elektronske pošte **cepljenje.covid@zd-domzale.si**. **Ob naročilu na cepljenje vas bodo uvrstili v vrsto, o točnem terminu vas bodo obvestili naknadno glede na količino cepiva, ki ga bodo prejeli.**

Nagradna križanka

AVTOR: GREGA RHITAR	NASILEN ODVZEM MATE- RIALNIH DOBRIN	SLIKARKA MARAZ	KDOR SE UKVARJA S SLIKANJEM NA STEKLO	STRUPENO IGLASTO DREVO	VAŠKO NASELJE NA PRIMORSKEM S PLEZALNO STENO	DOSTO- JANSTVO, ČAST	NAGON	GESLO	SMUČAR- SKA SKAKALKA KLJINEC	TIBETAN- SKO GOVEDO	POKOJNA SLOVENSKA OPERNA PEVKA (ONDINA) KLASINC	ANGLEŠKI FILOZOF (JOHN STUART)	GALATEJON LJUBIMEC V GRŠKI MITOLOGIJ	NAJMANJŠA NEMATE- RIALNA ENOTA SVETA	PREBI- VALEC ANAMA
EKONO- MIST OVIN					GLAVNO PRISTA- NIŠČE V GRČLI						NARKOZA				
SLED STOPAL					IMENSKI SLOVAR ALBANSKI POLITIK (RAMIZ)										
KOTLINA V ZAHODNI SEVERNI MAKE- DONJI															
LETOVIŠKO NASELJE PRI OPATJI PREJIA ALI SVILA IZ ČESANIH ODPADNIH VLAKEN					IGRA NA SREČO				OSEBNI ZAIMEK	AMERIŠKI IGRALEC (MARTIN) KRVNO ŠO- RODSTVO					
OVRATNA RUTA				INDIJSKA FILMSKA REŽISERKA (MIRA)	SRB. PISA- TELJICA SEKULIJ MINERAL LOJEVEC						HRVAŠKA FEVDALNA RODBINA	NORDIJSKI IZRAZ ZA SMUČI	DRAGO IBLER KEMIJSKI ELEMENT (Ta)		
ČASOPISNI OGLAS						HRV. PEVEC BELAN SLOVENSKI IGRALEC (BERT)					KEM. ELE- MENT (Al) PREBI- VALKA ARABJE				
STALNI TROPSKI VETER						ŽENSKA, KI SKLADA PREDMETE, STVARI								PESNIK IN DRAMATIK FRITZ	MESTO V SREDNJI ITALIJ
VEČJA KOLIČINA VODE, KI V LOKU PADA Z VIŠJEGA MESTA NA NIŽJE, VODOPAD		NORVEŠKI PISATELJ (JONAS) GORSKI LEV			EST. OPER- NI PEVEC (GEORG) ČISTA TE- ŽA BLAGA				URSULA ANDRESS	... MARIA RILKE NASILEN VSTOP					
GLAS PRIPOR- NIK V SLOVNICI						DOMOVINA TUVAČANOV VZDEVEK OLIVERJA MLAKARJA					JAPŃNSKI NARODNI PARK V SREDNJIEM KJUŠUJU	FILM ALEK- SANDRA PETROVIČA			
ČEBULA				GIMNA- STIKA								SLOVENSKI KOMORNI ZBOR VRHUNSKI ŠPORTNIK			
JAPONSKA ISKALKA ŠKOLJENIH BISEROV				ITALI- JANSKI PISATELJ SVEVO					ŽELEZOV OKSALAT						
DVOJICA				TORJLEC					HRVAŠKI PISATELJ (IVAN; ROMAN BERAČI IN SINOV)				NELI IRMAN		

POMOČ: MONADA-najmanjša nematerialna enota sveta, OKSALIT-železov oksalat, SPIRANT-glas pripornik, STEATIT-mineral lojavec, TUVA-domovina Tuvčanov

Geslo boste dobili v potemljenih poljih, ko pravilno rešite križanko. Geslo pošljite v zaprti ovojnici na naslov **Občina Moravče, Vegova 9, 1251 Moravče** s pripisom »Nagradna križanka«. Ovojnicu lahko tudi odložite v nabiralnik Občine Moravče (pred vhodom v prostore Občine Moravče).

Med pravilnimi rešitvami bomo izžrebali nagrajenca, ki bo prejel nagrado. Tokratno nagrado podeljuje **Rokodelsko društvo – Rokodelski center Moravče**.

**Avtohiša
KRULC**

Sklepanje avtomobilskih zavarovanj

**NOVO
SAVA**
ZAVAROVALNICA

triglav

 Urša Rems Brodar www.nissan-krulc.si ursarems@nissan-krulc.si 031-362-397

Nudimo tudi

Cenitve kasko škod in karoserijska popravila
vse znamke vozil / traktorjev / delovnih strojev

MIZARSTVO AVBELJ

IZDELAVA POHIŠTVA PO NAROČILU
Avbelj Milan s.p. –Mizarske storitve
Stegne 1
1251 Moravče

www.mizarstvo-avbelj.si

info@mizarstvo-avbelj.si
GSM: 041 641 446

HUBAT
25let

080 22 36
www.hubat.si

Za toplo zimo in pomlad
kurilno olje
dostavlja HUBAT

BREZPLAČEN PREVOZ ALI PLAČILO NA OBROKE

BORIS KOPITAR
SVETUJE

**PREVERITE SLUH IN
POSKRBITI ZANJ**

**POKLIČITE
ZA TERMIN
059 044 055**

BREZPLAČNO
PREVERJANJE
SLUHA IN TESTIRANJE
SLUŠNIH APARATOV
BTC LJUBLJANA

OBIŠČITE AUDIOBM
AUDIOBM.SI SLUŠNI CENTRI

Pri Jurku
GOSTILNA IN PICERIJA

**DOSTAVA
HRANE
NA DOM**

tel.: 01 723 28 83
gsm: 040 144 783

Trg Svobode 15, 1251 Moravče
<https://www.facebook.com/PicerijapriJurku>

BARVE LAKI PIRC

NOVA TRGOVINA ZA DOM

Sončna ulica 1a, Domžale - Vir
NASPROTI TRGOVINE HOFER
051 647 602

ODPRTO ŽE OD 6. URE
BARVE, AVTOLAKI, ČISTILA ...

Glasurit 3M TEKNOS ALCEA C.A.R.F.I.T.

- brezplačna kontrola vida
- korekcijska očala
- sončna očala
- športna očala
- kontaktne leče

OK
optika
KRHLIKAR

Očesna optika Krhlikar
Trg svobode 2, 1251 Moravče
T: 01 723 28 22, M: 040 709 232
optika.krhlikar.pe@gmail.com
www.optika-krhlikar.si

RENAULT
Passion for life

Novi Renault servis Kruc v Moravčah

RENAULT STORITEV. Vozite dalje. Uživatej dalje.

Renault priporoča

KRULC d.o.o.
Cesta heroja Vasje 8
1251 Moravče

NUDIMO VAM:
servisiranje vozil, mehanična popravila,
garancijska popravila, karoserijska in ličarska popravila,
centitve škod, sklepanje zavarovanj ...

☎ 01-7231-200

🌐 www.renault.avtohisia-krulc.si

✉ servis@avtohisia-krulc.si

NISSAN QASHQAI N-CONNECTA
Zares bogato opremljen

Že za
179 €/mesec*

Bon za zimske pnevmatike*

NISSAN INTELLIGENT MOBILITY

KRULC
ŽE 30 LET POOLABLJENI SERVISER
VOZIL NISSAN

KRULC d.o.o.
Cesta heroja Vasje 8, 1251 Moravče
Delovni čas 08-18, sobota 08-12.
Tel: 01 723 12 00 www.nissan-krulc.si

Kombinirana poraba goriva: 7,8 - 5,3 l/100 km. Emisije CO₂: 188-159 g/km. Emisijska stopnja: Euro6D Temp. Emisije NO_x: 0,0181-0,0553 g/km. Emisije trdnih delcev: 0,0004 - 0,00092 g/km. Št. delcev (k107): 0,01-0,66. Vrednosti merilav porabe in emisij ustrezajo novemu standardu meritev WLTP (splošno uveljavljen postopek testiranja za lahka vozila). Ogrevan ogljikov dioksid (CO₂) je nepomembnejši toplogredni plin, ki povzroča globalno segrevanje. Emisije iz prometa onesnažujejo zrak in tako pomembno prispevajo k poslabšanju kakovosti zunanjega zraka. Prispevajo zlasti k čezmerno povzrašenim koncentracijam prizemnega ozona delcev PM¹⁰ in PM^{2,5} ter dušikovih oksidov.

*Informativni izračun je nastavljen na dan 7.1.2021 za Nissan QASHQAI 130iC 140 H-ODN LE 12. Zaloge. Maloprodajna cena za neuporabljene populatim in 0000 zbrata 2214000 €. Informativni izračun za skupni znesek kredita v višini 1163200 € je nastavljen za obdobje 60 mesecev in sklopljena redno mesečno obveznost 1790 €, in poleg v višini 10.50000 €. CO₂ = 1070 g/km se lahko spremeni, če se spreminjajo katalitski elementi v izračunu. Skupni znesek, ki ga mora odplačati kreditograjatelj, znaša 15.99700 €, od tega zbrata zavarovalna premija 44000 €. In strošek obdobjne vrednosti 221000 €. Kreditograjatelj vrne kredite v 60 mesečnih obrokih v višini 19100 €. V mesečnih obrokih je vključeno zavarovanje za brezposelnost, nesposobnost, in nesposobno kvantitativno. V financiranje je vključeno brezplačno 3-letno podajljeno jamstvo in stroji za zbiranje pnevmatik v vrednosti 500€ z CO₂ 5 let jamstva obloga 3 leta lovaritve garancije ter dopolnilno garancija 4,5 leta po programu. Na novi program avtoje sklopljen finančni pogodbilni z mesečno financirano vrednostjo 5.000 € in mesečnim trajanjem financiranja 36 mesecev pridržujemo si pravico do napak. Veča zbrata Nissan Financiranja. Akcija velja do 31. 3. 2021 oz. do razpisnega zbiranja. Nissan si pridržuje pravico, da predčasno zaključi akcijo ali se prodajlja. Priljubljenosti si pravico do mesece, za stroškovni naslov ne odgovorjamo in se zbirje korvikljeno. Slika so ilustrativne. Pooblaščenec: Renault Nissan Slovenija, d. o. o., Dunajska 22, 1001 Ljubljana. Vse n/a www.nissan.si

PEPLAST

Brizganje plastičnih mas - PVC ograje - Rolete - Žaluzije - Tende - Komarniki - Garažna vrata

ALU in PVC okna-vrata
KRPAN ŽALUZIJE

PEPLAST d.o.o.
Šlandrova cesta 9a,
1251, Moravče, Slovenija
TEL: 01/7232-868
GSM: 041/753-617
info@peplast.si

www.peplast.si

TV - INTERNET

Slovenski in tuji TV programi z Limbarske gore in Krvavca - Kržišča. Brezžično do objekta!

ZANESLJIVO IN UGODNO!

- TV od 16€, INTERNET od 13€, MOBILNI TELEFON od 5€/mesec
- Najbolj gledani kabelski programi s SLO podnapisi, tudi v HD
- INTERNET in IPTV signal tudi s kamniškega gradu, Krma, Ambroža, Velike Planine, Zgornje Javoršice, Kališča, Rožična, Zasavske Svete gore, Peč, Črnivca, Slivne, Sv. Miklavža

☎ 040 997 007
www.zvezdatv.si www.gorosan.com

ZANESLJIV SERVIS LCD TV

Avtohiša Vesel

Martin Vesel s.p.

SERVIS
Češnjice 16b
1251 Moravče

t. 01 72 31 032
g. 041 687 336

- Priprava vozil za tehnični pregled
- Servisne storitve za vozila vseh znamk
- Brezplačno nadomestno vozilo
- Kleparska dela

• Delovni čas
pon - pet od 8^h - 18^h

www.avtohisia-vesel.si

VRATA JERMAN

PRODAJA IN MONTAŽA

MARKO JERMAN s.p.
gsm.: 041 387 111
e-mail: mare.jerman@gmail.com
www.montaza-jerman.net

izmere • svetovanje • prodaja • montaža • servis